

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svake subote ◀ Godišnja pretplata 50 din ◀ Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 ◀ Telefon uredništva 30-866 i 26-516, uprave 30-866 ◀ Račun Poštanske štedionice br. 57.686 ◀ Oglasi po ceniku ◀ Rukopisi se ne vraćaju ◀

Beograd, 4 oktobar 1938
God. IX ◀ Broj 35 i 36

Jedna ozbiljna opomena

Veliki i sudbonosni događaji odigrali su se poslednjih dana. Događaji, čiji strahoviti odjek osećamo danas i osećaćemo ga još dugo. Celokupna svetska javnost, pritisnuta užasnom morom, stajala je u najvećoj napetosti živaca pred kobnim pitanjem mira ili rata. MIRA, koji nije bilo moguće spasti na osnovi koja bi zadovoljila osećaje pravde svih zainteresovanih strana i svetske svesti, i koji se mogao očuvati samo uz teške i goleme jednostrane žrtve; RATA, koji bi predstavljao do sada nevideni užas i u temeljima ugrozio celokupnu savremenu kulturu, vodeći celokupno čovečanstvo u mračnu neizvesnost i otvarajući prostrani put idejama koje bi značile kraj današnjeg duhovnog života i društvenog poretka.

Neizvesnost, strah, bol i ogorčenje ispunjavali su ne samo pojedince nego i cele narode, jer svako, osećajući podzemni tutanj stihijskih sila, i instinktivno naslućujući katastrofu koja se približava, sa zebnjom u duši prisluskiavao je hod istorijskih, sudbonosnih događaja i pitao se: šta će biti? Događaji su se sunovraćali jedan za drugim neverovatnom brz-

nom, sa puno neočekivanih, dramatičnih obrta koje niko živ predvideti nije mogao, a iz toga grčevitog zbivanja, punog konvulzivnih trzaja, rodilo se u svima nama jedno ogromno, gorko i teško iskustvo.

Došli smo do bolnog saznanja koje nam pruža jednu ozbiljnu opomenu da u svetskom zbivanju ideje koje treba da su moralna osnova zajednice čovečanstva, vrlo često predstavljaju samo primamljive, dekorativne kulise, iza kojih se — bez ikakvih sentimentalnosti — skrivaju grubo materijalni interesi velikih naroda — protagonistima svetske istorije.

Došli smo isto tako do gorkog iskustva, da naša slovenska misao, koja je u osnovi celokupne naše sokolske ideologije, koja nikada nije imala bilo kakvo imperijalističko značenje i koja je vazda imala isključivo odbrambeni i kulturni karakter, iznikla iz saznanja o neumitnoj povezanosti sudbine svih slovenskih naroda, koje

— pocepane i pozavađene — čeka, pre a posle, neotklonjiva propast, — da ta slovenska misao, nažalost, još uvek živi samo na plavom nebu vanživotnog idealizma malog broja istinskih slovenskih duša i srdaca, a da na obzorju realnosti ta misao predstavlja sunce koje sakriva magla i tama stvarnosti života.

Došli smo do ogromnog i dragocepnog saznanja, da se opstanak malih naroda, pa i našeg sopstvenog, ne može temeljiti na tuđoj pomoći, na tuđim simpatijama i na idejama koje tobože upravljaju sudbinom sveta. Uzdati se u sebe i u svoje sopstvene snage; razvijanje tih snaga do najveće moguće mere na osnovi dubokog etičkog i nacionalnog vaspitanja, na osnovi plemenitog i trezvenog izdizanja iznad razmirica i raspridrugostepenog i manjeg značaja, koje nas sapinju i parališu, na osnovi snažnog zbivanja svih slojeva našeg naroda u čvrste redove; moralno i fizičko osposobljavanje svakog pojedinca i naroda kao celine za borbu u odbrani našeg prava i opstanka, — to je zakon našeg života, to je uslov našeg postojanja. Možda će jednom

doći bolja, lepša i plemenitija vremena kojih danas nema. Možda će se tada moći raditi drukčije. Danas, međutim, svima treba da nam je jasno da se život ne može braniti ni očuvati samo idejama nego da su za to potrebne i stvarne fizičke i duhovne snage. Njih treba smišljenim, temeljitim, napornim i istrajnim radom stvarati i razvijati.

Mi Sokoli treba da iz iskustva koje su nam pružili događaji današnjice prvi crpemo potrebne pouke i da na njima utemeljimo svoj budući rad. Nikada nam se možda nije u tako jasnim i određenim konturama ukazivao osnovni i najpreči cilj celokupne naše delatnosti: fizičko i moralno osposobljavanje našeg naroda za odbranu i otpor, kako bi ovaj, iznutra snažan i moćan, mogao da za odbranu i za stvaranje opštih kulturnih vrednosti za celo čovečanstvo, udruži svoje snage sa snagama onih koji su nam po krvi, po rasi, po kulturnoj i duhovnoj zajednici i po životnim interesima bliski

Stegnimo srce i pesnice, i uvek mislimo a manje govorimo o onome što treba da nam je osnovni zakon celokupnog našeg sokolskog života.

Komunike Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

Veliki i ozbiljni događaji današnjice, koji su u sredini pažnje celokupne svetske javnosti, naišli su na razumljiv i snažan odjek i u našim sokolskim redovima. U takvim prilikama Starešinstvo Saveza našlo se pobuđenim da sazove sednicu plenuma Savezne uprave na dan 25

sept. i da uzme u najozbiljnije rasmatranje položaj našeg sokolstva u odnosu prema događajima sadašnjice, pa je na osnovu svestrane rasprave plenum Savezne Uprave jednoglasno doneo rezoluciju koja je poslata svima sokolskim jedinicama u zemlji. Savezna uprava izdala je, pored toga, svima svojim jedinicama naročito uputstvo za njihovo držanje u skladu sa životnim interesima našega naroda i naše države, i u skladu sa sokolskom ideologijom, sokolskom čašću, istinskim osećajima, koji u ovim teškim sudbonosnim danima prožimaju svakog sokola i Jugoslovena.

Jedna velika narodna tekovina

Otvorena je škola za telesno vaspitanje

Dugogodišnje nastojanje pojedinaca, Saveza Sokola, Saveza sportskih društava, Udruženja nastavnika gimnastike i drugih udruženja, da se osnuje škola za spremanje nastavnika za telesno vaspitanje, ovih je dana okrunjeno prvim stvarnim uspehom.

Dne 15 septembra o. g. svečano je otvoren „Jednogiđnji tečaj za nastavnike telesnog vaspitanja po školama i u prazničnim tečajevima“ u Beogradu kao preteča stalne škole za telesno vaspitanje.

Toga dana sabrali su se na poziv Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda u maloj dvorani Sokolskog društva „Matica“ izaslanici i predstavnici vlasti i udruženja da prisustvuju svečanom otvorenju.

U 11 časova i 15 minuta dočekali su na ulazu „Matice“ đeneral brat Andra Petrović starešina „Matice“, gospodin ing. Milivoj Aračić načelnik ministarstva fizičkog vaspitanja naroda i brat Dr. Alfred Pihler upravnik jednogodišnjeg tečaja, gospodina Ministra fizičkog vaspitanja naroda brata Dra. Mirka Buića. Ministar brat Dr. Mirko Buić nakon što se je pozdravio sa izaslanikom ministra prosvete inspektorom g. Miloradom Šoškićem, izaslanikom ministra vojske i mornarice puukovnikom g. Masalovićem, šefom oteka za oba-

vezno fizičko vaspitanje opštine grada Beograda g. Drom Belićem, zamenikom nastavnica tečaja — ušao je u pratnji gostiju i nastavnika u dvoranu gde su

Otvaranje škole za telesno vaspitanje

starešine SSKJ bratom Drom Gavrančićem, predsednikom JOO bratom Drom Hadžijom i sa drugim izaslanicima te

već bili sabrani studenti Jednogiđnjeg tečaja. Na to je ministar brat Dr. Mirko Buić održao sledeći govor:

Gospodo izaslanici, gospodo delegati, dragi studenti fizičkog vaspitanja

Kada se pre šest godina osnovalo Ministarstvo fizičkog vaspitanja naroda, bilo je nama svima, koji smo radili u sokolstvu i sportu jasno, da će biti jedan od najvažnijih zadataka novog Ministarstva, obrazovanje nastavnika gimnastike i sporta.

Potreba za osnivanjem jedne škole, koja bi davala Jugoslovenskoj srednjoškolskoj i vanškolskoj omladini sposobne i napredne sportske učitelje, bila je iz godine u godinu veća.

Ako je bilo nekada telesno vaspitanje predmet navike i iskustva, ono se naročito u poslednjim godinama razvilo do specijalne nauke, koja uslovljava sistematski i opširan studij. Učitelj gimnastike i sporta mora biti pedagog, kako bi njegov rad odgovarao vaspitnim principima, mora poznavati osnove medicine, kako bi mogao da telesnim vaspitanjem jača omladinu; mora biti savršen tehničar, kako bi mogao davati primer mladima — a pre svega mora biti zreo u moralnom i nacionalnom pogledu, kako bi uneo u telesno vaspitni pokret duh viteštva i patriotizma.

Savremena omladina neobično je oduševljena za razne vrste sportovanja u prirodi. Ova predanost omladine sportu može biti po državnu zajednicu korisna, a može biti takođe štetna. Sport je koristan, ako njime upravljaju zreli

i odgovorni vođe, a može biti i štetan ako se razvija bez primernog nadzora.

Država želi sport koji harmonizira sa vaspitnim ciljevima ljudske zajednice: država pozdravlja jačanje omladine, pozdravlja sport, koji zove omladinu na zelena igrališta, pozdravlja razonodu omladine u vidu viteških utakmica.

Nama nije cilj da bi uzgojili nekoliko rekordera, već želimo da bi se uticaj zdravog fizičkog vaspitanja proširio na celu Jugoslovensku omladinu.

Kada fizičko vaspitanje bude sastavni deo harmoničnog uzgoja naše omladine, tada ćemo u masi razvijenih sokola i sportista mnogo lakše pronaći najbolje, najsnažnije i najjače, koji će se boriti i pobeđivati na internacionalnim utakmicama.

Dne 26 juna o. g. Predsednik Vlade g. Dr. Milan Stojadinović govoreći o potrebama unapređenja fizičkog vaspitanja u našoj zemlji, izjavio je sledeće:

„Meni izgleda da na prvome mestu treba stvoriti ustanovu jedne Visoke škole za fizičko vaspitanje, koja bi imala za cilj da spremi učitelje i nastavnike za razne vrste sportova“.

Evo, sazele je i ovo pitanje i danas smo se sastali da otvorimo ovaj tečaj koji je osnova škole za obrazovanje nastavnika gimnastike i sporta zahvaljujući nastojanjima mojih prethodnika, a napose g. ministru Dr. Vjekoslavu Miletiću.

Gospodo nastavnici i slušaoci, otvarajući ovu školu, iskrena mi je želja da bi se ista razvila u rasadnik sposobnih i požrtvovanih radnika za dobro naše drage omladine. Otadžbina očekuje od Vas da ćete se savsesno spremirati, da ćete uložiti sve Vaše duševne i telesne snage u stručno i lično usavršavanje, kako bi bili posle godinu dana sposobniji, da se sa uspehom posvetite uzgoju poverene Vam omladine i tako doprinesete izgradnji zdravih, snažnih i plemenitih Jugoslovena.

U svakom našem delu uvek je prva naša misao upućena našem Kralju i Jugoslaviji, pa otvarajući jednogodišnji tečaj za nastavnike telesnog vaspitanja neka je upravljene Nj. Veličanstvu Kralju Petru II, uzdanici naše lepe i prostrane otadžbine: Ziveo Kralj Petar II i ceo Kraljevski Dom!

Govor ministra brata Dr. Buića bio je praćen burnim odobravanjem svih prisutnih.

Prvi upravnik Jednogodišnjeg tečaja brat Dr. A. R. Pihler, načelnik SSKJ održao je zatim predavanje:

Govor upravnika tečaja Dr. A. R. Pihlera

Dozvolite mi, gospodo, da Vam sa nekoliko rečenica iznesem neke misli od opšteg i osnovnog značaja o području, na kojem nas čeka ozbiljan i odgovoran rad — o telesnom vaspitanju.

Već u najdavnije doba čovečanstva izvodili su ljudi izvesna gibanja, kojima su sticali veštinu i okretnost potrebnu za dobavljanje hrane, za borbu sa prirodnim nepogodama i za ličnu odbranu. — Pokretač tim gibanjima u čoveku u mnogim slučajevima bio je prouđen i nesvesni nagon za održavanjem života.

Životne prilike prisiljavale su u davna vremena čoveka a i danas ga sile na telesni rad, manje više nedobrovoljni rad, čije su posledice veoma lepe telesne mogućnosti kakve u pogledu snage tako i u pogledu lepote a i unutarne i spoljašnje razvijenosti tela kod pojedinaca, celih skupina, pa i naroda. Da oživim ove reči primerima. Setimo se samo naših kršnih Ličana ili Hercegovaca koji nikada nisu ni čuli za kakvo telesno vaspitanje po nekom planu ili sistemu, a ipak svojim radnim životom stiču zavidne telesne sposobnosti, bar u pogledu snage i izdržljivosti.

U ovim slučajevima, a mogli bismo još primera nabrojati sa područja svih kontinenata, vidimo, da tu nastaje telesno vaspitanje, koje nije vršeno prema nekom naročito sastavljenom sustavu. Možemo da kažemo da takvi ljudi imaju nesvesno telesno vaspitanje.

Izgradnjom kulture i civilizacije kod naroda, o kojima imamo podatke iz starog i srednjeg veka, na pr. o Kinezima, Japancima, Grcima, Rimljanima itd. počeli su ti narodi izvestan broj elemenata tzv. nesvesnog telesnog vaspitanja da po planu uvećavaju, ima-

jući pred očima određen cilj, i tu nastaje svesno telesno vaspitanje, koje možemo danas da nazovemo istorijskim svesnim telesnim vaspitanjem.

U današnje doba moderne civilizacije, u doba industrijalizacije sveta, kada čoveči duh nagomilava izum za izumom, sve više se umanjuje potreba gibanja u dnevnom životu, jer gibanje čoveka nadomeštava stroj — čovek sve više gubi veze sa prirodom i prirodnim životom. I počevši od Rusoovog poklika „Povratimo se prirodi“ nastaje novovekovni telovežbeni pokret. Telesno vaspitanje se uvodi u škole — u sportskim i viteškim udruženjima se gaji telesno vežbanje. Naročito posle svetskog rata, koji je imao toliko štetnih posledica za telo, dušu i duh i nauka intenzivnije zahvaća u to područje, nastojeći uskladiti tekovine kulture sa tekovinama civilizacije. U to doba nastaje svesno telesno vaspitanje današnjice, koje se u različitim zemljama provodi po različitim sustavima, čistim i upotrebnim sustavima, koji manje ili više odgovaraju principu svestranosti.

Otkada se nauka intenzivnije bavi istraživanjima, koja su u vezi sa telesnim vežbanjem, korigovane su oštre granice, do tada neprikosnovene, između duha i tela.

Značenje izdašnog telesnog gibanja, pomoću kojega se telo uzdržava zdravim, koje ga krepi i koje mu umnožava životnu snagu, od mnogo je značajnije važnosti nego li što to mnogi misle.

Važnost telesnog gibanja za duševni život čoveka još se uvećava, ako uzmemo u obzir, da se fantazija oslanja na tzv. zamišljena gibanja, jer podloga celokupnog fantazijskog života čoveka jeste sposobnost, da u fantaziji izvodi gibanja. Kao što neko telo iz sklopa izvanjih okolnosti na mehanički način može da izade samo gibanjem, tako se životni proces može samo fantazijom da oslobodi okova okoline. Pođimo još dalje. I do svesti o vlastitim duhovnim aktima dolazimo usled toga, što od njih proizlaze zamišljena gibanja. Hoće li naša svest da opšti sa svesti drugog čoveka, moramo naravno ta gibanja stvarno da izvodimo. Ta gibanja mogu biti jednostavna — igra crta na licu (mimika) — ili komplikovana, kao što je naš glasovni jezik.

Kada čovek ne bi imao mogućnost i sposobnost da izvodi gibanja, ne bi uopšte ni za sebe saznao, a bez svesti o samome sebi ne bi uopšte mogao dobiti svest o svetu — ne bi imao nikakvog saznanja, ne bi imao nikakve spoznaje, — niti bi mogao doći do ka-

kvog mišljenja — stoga gibanje i osećanje dolaze u isti red ne samo za istraživača animalnog života, nego i za teoretiku čoveče svesti.

Novorođenče počinje realno da se giblje, no ta su gibanja neodređena. Određeno se gibanje može da izvodi, ako mu prethodi zamišljeno gibanje, izvedeno u fantaziji. Pođe li dete da izvodi određena realna gibanja t.j. gibanja, koja imaju određen i tačan smer i oblik, prisiljeno je da prethodno izvodi zamišljena gibanja u fantaziji.

Time se u detetu razvija fantazija. — fantazija je pak neizostavno potrebna za akte duha. Što je fantazija živahnija, to bolje pokreće duhovna akta — to bolje se kod deteta razvija inteligencija.

I ako stvarno telesno gibanje ne prouzrokuje daljnji i viši razvoj fantazije, ipak je ono neminovni uslov za početak razvoja fantazije, a bez toga početka ne bi ni daljni razvoj bio moguć.

Iskustvo na vežbalištima nas uči, da svestrano i izdašno gibanje kod čoveka i u kasnijim godinama pospešnije delovanje fantazije, budi u čoveku intuitivne moći, i uvećava delovanje duha.

Delovanjem duha izrađuje svaki narod svoju kulturu. U izgradnji narodne kulture moraju saradivati svi njegovi pripadnici — svaki prema svojim sposobnostima. Oni sa genijalnim sposobnostima doprineće mnogo — oni sa prosečnim sposobnostima manje — ali je neosporno, da će i jedni i drugi kulturu bolje razumeti i doživljavati, da će biti sposobniji i produktivniji u njenom izgrađivanju, ako će biti telesno zdravi i snažni.

Danas je u svetu utvrđen veliki značaj telesnog vaspitanja za uspešno izgrađivanje kulture.

Telesno vaspitanje ide za tim, da učvrsti zdravlje pojedinca a time i celog naroda, da bi bio otporniji u životnoj borbi; da stvori bolje pokolenje, koje si obezbeđuje i bolji socijalni život i da vaspita moralno savršene karektere.

Moderni život, koji je sve udaljeniji od prirode, vrlo loše utiče na telesnu konstituciju pojedinaca, i celih naroda time, što umanjuje potrebu i mogućnost svestranog gibanja ili pak iziskuje jednostrana gibanja, usled kojih se telo deformira.

Da se na put stare telesnoj degeneraciji naroda, sve napredne države su osnovale škole za telesno vaspitanje i uvele obavezno telesno vaspitanje celokupne omladine. U rad na polju telesnog vaspitanja ulažu se ogromni napori i ogromna materijalna sredstva. Za-

hteva se vaspitanje celokupne omladine naroda, jer čovek telovežbeno vaspitan, sposobniji je za sva delanja, čvrstog je karaktera, izdržljiv je, odlučan i požrtvovan — a to su sve odlike, koje su svakom narodu neophodno potrebne — ako hoće da održi svoju slobodu i samostalnost.

Kod svih naroda, koji toliku pažnju posvećuju telesnom vaspitanju svojih pripadnika — vidi se već danas neosporan uspeh tog nastojanja i rada. Pojedinci a tako i narodne celine postale su zdravije, snažnije, lepše i sposobnije.

Statističkim istraživanjima konstatovano je, da je kroz poslednje stoleće, otkada se velika pažnja posvećuje telesnom vaspitanju, trajanje života pojedinaca, znatno produženo.

Ovo nekoliko nabačenih misli tek je neznatan deo onog materijala koji dokazuje važnost telesnog vaspitanja.

Za sve struke i predmete vaspitanja u našoj zemlji postojale su visoke i više škole — sem za jednu struku: za telesno vaspitanje.

Današnjim danom nestaje te praznine — položeni su temelji škole za telesno vaspitanje — i mi možemo vedrije da gledamo u budućnost, jer je stvorena mogućnost, da se svim faktorima na području telesnog vaspitanja sprema stručnjaci i vođe, praktični i naučni radnici na tome polju — nastavnici, koji će da služe svom narodu i čovečanstvu.

Posle toga pozdravio je otvaranje jednogodišnjeg tečaja od strane ministarstva prosvete inspektor g. Šoškić toplim rečima. Naglasio je radost nadležnih u ministarstvu prosvete u nadi, da će dobiti nastavnike, koji će savremenim metodama da vaspitaju školsku omladinu telesno i moralno u nacionalnom duhu. Očekuje od ove škole da omladinu duhovno i moralno unapredi uporedo sa telesnim vaspitanjem, da vaspita svoje slušaoce i sledbenike da sve svoje moći, intelektualne, moralne i telesne stave na raspoloženje Kralju i otadžbini.

Na završetku svečanog otvaranja Jednogodišnjeg tečaja evocirao je upravnik tečaja brat Dr. A. R. Pihler uspomene na heroje, koji nam izvojevaše slobodu. Njegove reči saslušali su prisutni stojeći. Brat Dr. A. R. Pihler govorio je svečanim glasom:

Poštovani zboro

Prenesimo svoje misli na čas unazad u vreme svetskoga rata. Posle mukotrpne Golgote, kroz albanske vrleti, stiže na Krf izmučena vojska i polumrtav narod, da tragedija doživi neizbeživi svoj finale. Ostrvo Vido postaje najvećom grobnicom srpske vojske.

Neprijateljske sile proglašise tada, da srpska vojska više ne postoji. Ali u isto vreme sabiraju se kod Soluna poslednje preostale snage ispaćenog naroda kojima se pridružiše braća iz svih krajeva slovenskog Juga, koji ne htedoše da se vrata u ropstvo.

Ovde ta junačka družba sanjari o svojoj otadžbini, o slobodnoj i ujedinjenoj otadžbini — i na današnji dan, 15 septembra, pre 20 godina, izdao je regent Aleksandar, docijni Veliki Kralj Ujedinitelj, a sada Viteški Kralj Mučenik, zapovest svojoj vojsci, da pođe u napad radi oslobođenja svoje pohrljene braće.

Zapovest završavala je rečima: „Junaci, napred u slavu i pobedu!“

I junaci krenuše oduševljeno napred, svojim grudima, ruše neosvojiva utvrđenja — bije se krvavi boj — i patriotskim entuzijazmom prožeti borci, divovskim naletom otvaraju kapiju slobode i kao bujica kad probije branu — pohrluše junaci kroz prodor rušeci sve prepreke — udoše u svoju otadžbinu i oslobodiše slovenski Jug.

Nakon 20 godina — sa pietetom se sećamo tih velikih dana, koji su nam doneli slobodu, — i svesni ponavljamo u svojim dušama zavet, da ćemo tu slobodu očuvati!

Slava borcima za slobodu!

Da živi ujedinjena Jugoslavija!

Sokolski dom u Sisku

U okviru Petrove Petoljetnice Sokolsko društvo u Sisku podići će svoj dom

Sisak, septembra 1938 g. — Sokolsko društvo u Sisku stavilo si je u dužnost da za vreme Sokolske Petrove Petoljetnice, podigne sokolski dom na slavu i hvalu Blaženopočivšem Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju čije ime će ovaj dom i nositi.

Na glavnoj godišnjoj skupštini od 31 januara 1937 g. jednoglasno je prihvaćena ova zamisao. Odmah je izabran posebni Odbor za gradnju sokolskog doma na čelu sa ovdašnjim brigadnim generalom i neumornim sokolskim radnikom bratom Dragutinom Živanovićem. Isto tako osnovan je odmah i građevinski odbor u koji su ušli pored ostalih kao stručnjaci i braća: ing. Gabriel Rudolf, ing. Vojislav Krasojević, graditelj Turel i apsolvant srednje tehničke škole u Sarajevu Stjepan Pavlič.

Odbor za gradnju doma dao se odmah na posao, i u roku samo od jedne godine dana uspeo je da prikupi potrebnu svotu za izgradnju ovog doma. Svi pripadnici Sokolskog društva dali su najviše koliko su mogli. Isto tako i sva ovdašnja nacionalna društva dala su obilatu pripomoć za izgradnju ovog doma gde će i ova društva imati svoje prostorije.

Pošto su sredstva bila osigurana, građevni odbor počeo je da radi. Najpre je ishodio od Gradske opštine potrebno zemljište, koje je Gradska opština dala na najlepšem mestu u gradu na šetalištu Kralja Aleksandra I Ujedinitelja uz samu reku Kupu. Prema uputama i sugestijama brata Živanovića

mladi tehničar Pavlič izradio je nacrt doma. Po svome vanjskom izgledu i po unutrašnjem rasporedu dom će biti među najlepšim sokolskim domovima u državi. Dužina doma predviđena je sa 46 m, širina fronta 27 m a visina 16 m. Raspored doma: U suterenu nalaziće se jedna manja dvorana, garderoba, prskalice i kupatila, nadalje skloništa za školsku decu, koja u Sisak dolaze iz okolnih mesta vozom. U visokom prizemlju: Svečana sokolska dvorana dugačka 22 m, široka 11 m, a visoka 8 metara. Zatim pozornica dugačka 11 i široka 7 metara. Ovde se još nalazi svečani ulaz foaje, društvena čitaonica i soba za tajnika. U prvom spratu: Prostorije za Pododbor udruženja rezervnih oficira i ratnika, prostorije za „Jugoslovensku Zenu“, „Kneginju Zorku“, Crveni Krst, „Jadransku stražu“, prostorija za društveni prosvetni rad, zatim prostorija za veće sednice i godišnje skupštine. Na mansardi i u prednjem delu zgrade sa izgledom na šetalište biće spavaonice za đacke ekskurzije i sokole prigodom sletova.

Pošto je sve potrebno u detalje predviđeno i nacrt odobren, započelo se sa gradnjom doma. Radovi se vrše u vlastitoj režiji i putem ovdašnjeg preduzimača g. Josipa Pulka.

Ovom prilikom dužnost mi je da odam u ime celokupnog članstva veliku hvalu našem neumornom i nesebičnom sokolu generalu bratu Živanoviću, koji svaki svoj slobodni minut daje za sokolstvo.

Lj. J.

Jugoslovensko Sokolstvo proslavilo je proboj Solunskog fronta i godišnjicu smrti Prezidenta Tomasa Masarika svećanom sednicom 15 septembra o. g.

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije želeo je da se oduži senima palih junaka, tvorcima današnje Jugoslavije. Istodobno da se seti zasluga velikog čoveka Tomaša Masarika. Zato je održana svećana sednica 15 septembra o. g. po podne u 18 časova u prisustvu članova Starešinstva, starešina svih beogradskih društava, članstva starešinstava beogradskih društava, beogradske župe i članova Izvršnog odbora SSKJ.

Sednicu je otvorio brat zam. starešina Dr. Oton Gavrančić sa rečima:

Sazvali smo današnju svećanu sednicu iz dubokih pobuda.

Bezobzirni borac za istinu i pravdu, dosledan zaštitnik slabih i zapostavljenih, malenih i potlačenih, vjeran prijatelj našeg naroda i neustrašivi suborac u velikom hrvanju za naše oslobođenje, veliki državnik i otac svoga naroda, Masarik, preminuo je. Smatrali smo potrebnim da i mi jugoslovenski Sokoli oživimo uspomenu na tog velikog evropejca i čoveka, dobrog Sokola.

Danas mu je smrtni dan. Prva godišnjica.

Ovaj pomendan pada u oči drugog jednog velikoga dana naše najnovije istorije.

Ove godine proslavljamo 20-godišnjicu svoje slobode i narodnog ujedinjenja, događaj, koji će dominirati u jugoslovenskoj narodnoj povjesti kroz vijekove jer je od vijekova ovo prvi slučaj, da smo — tolika plemena jugoslovenska — ujedinjeni u jednu državu, kojoj želimo vječiti bitak i opstanak.

Naše oslobođenje omogućeno je herojskim podvizima junačke naše vojske u kojoj su već tada bile ujedinjene snage cijelog jugoslovenskog naroda, prvi put u istoriji u borbi za narodnu jugoslovensku misao.

Sutra se navršava 20 godina od dana, koga je u cik zore na začudnoj vaskolikog svijeta Bijeli Orao razmahnuo svojim izranjenim ali još neslomljenim krilima na južnoj granici i nečuvanom do tada brzinom, snagom i najplemenitijim pregrućem i požrtvovanjem preletio sve do zapadnih naših međa. Na

Petnaesti septembar veliki dan naše Narodne istorije

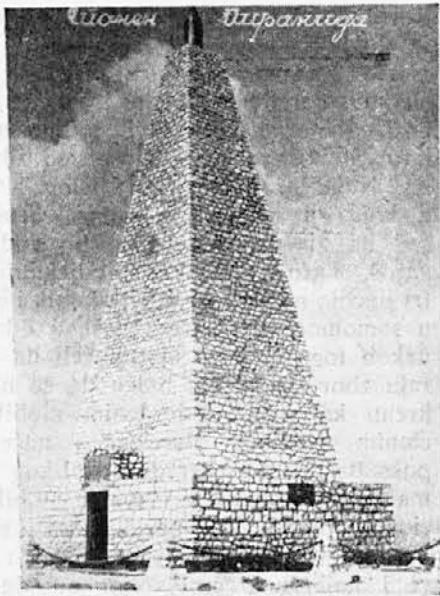
1918 godine za 15 septembar regent Aleksandar, docnije veliki Kralj Ujedinitelj izdao je zapovest srpskoj vojsci da toga dana u 6 časova u jutro pođe u napad radi oslobođenja svoje porobljene braće. Naredba se je završavala ovim rečima: „Junaci, napred u slavu i pobjedu“!

Posle strahovite golgote srpskoga naroda koju je proživio preko Albanije, izmučen i polumrtav ovaj narod stiže na Krf. Izgledalo je, kao da je ceo ovaj narod došao da se na tom lepom ostrvu sahrani. Ali ideja, sloboda i nada sve više počeo buditi veru kod toga namučena naroda. Snaga se počeo vraćati. Mnogi umreše, gladni i iznemogli. Ostrvo Vido, jedna od najvećih grobnica srpske vojske zajedno sa dubokim morem svedoci su toga stradanja. Sto ostane spremi se za nove megdane. I baš onda kada centralne sile objaviše celome svetu, da ne postoji više srpska vojska, ta ista vojska uskresla prebacivši se ka Solunu da opet stupi u krvavi boj. Maja meseca odosmo kod Soluna gde se vežbamo sa novim puškama i mitraljezima. To traje do pred kraj jula meseca, a već 1. avgusta bili smo na našoj staroj granici kod Bitolja na Kernalima ispred Lerina. Naše predstraže retke i 3 avgusta Bugari prodoše kroz naše predstraže i potiskoše nas do Gorničeva na masiv Ostrovske jezera. Ovde nastaju strahovite borbe. Nas malo njih mnogo. Naredba: Stoj, ni koraka nazad, jer ako padne Čegan odoše Bugari u Solun a mi ćemo završiti

svom putu nailazio je neprijatelja, on ga je nemilice pregazio, nailazio na umjetne i prirodne zapreke, on ih je savladao i preletio u silnom naletu, ali je nalazio i otvorena srca i duše, on, Bijeli naš Orle, vjesnik slobode, vjesnik ujedinjenja, nosioc naše neprolazne slavi.

Draga braćo, Proboj solunskog fronta naše je delo. Ono treba da služi mladim naraštajima za primjer kako treba ljubiti svoju zemlju i kako joj treba služiti.

Današnja svećana sjednica neka posluži tome da se harno spomenemo i Masarika i svih palih žrtava za našu slobodu i jedinstvo i neka nam dade potstrek da stvorimo odluku da ćemo svagda nastojati da postanemo dostojni velikih žrtava koje su doprinijele i da ćemo do potrebe i samim bez promi-

Izginulim borcima na Bakarnom gumnu

šljanja dati sve pa i sami sebe, ako to zahteva interes celine.

Time otvaram današnju sjednicu. Zatim je dao reč bratu inž. Radulu Raduloviću, članu Savezne uprave koji je bacio osvrt na minule događaje i između ostalog rekao:

svuju istoriju. Komandanti divizije na osmatračnici, komandanti pukova u rov koć vojnika! Upinjemo se da se održimo, bez vode, užasna vrućina a znamo šta znači naš nestanak sa lica zemlje. Ne odstupamo; tu ćemo umreti ili pobediti. Mnogi izginuše. Cvet inteligencije sedmog puka ostade na Očoj glavi. Čegan se trese, prelazi iz ruke u ruku: čas je naš čas bugarski. Dolazi rezerva. Koja? Ona iz Bizerte, mladići poslednje odbrane, deca. Zar i vi da izginete, pitamo se stari vojnici. Dolazi saveznička artiljerija. Dobro bje. Najzad dolazi vardarska divizija.

Naredba: Napred u boj! Mi prelazimo u napad, razbijamo Bugare, gonimo ih do Bitolja. Ali tamo na desno na Kajmakčalanu govori se da je ceo puk drinske divizije poklan. Idemo u pojačanje. Stižemo na Kajmakčalan, prodilazimo, zauzimamo rovove, do Bugara smo, sasvim blizu. Spremamo napad i 17 septembra posle strahovite kanonade zauzimamo kapiju slobode, najveći vis planine Niđe Kajmakčalan 1916 godine. Zatim pada Floka, Starkov zub, Kočobeja; naši prelaze Crnu, borba se vodi na Čukama i prvih dana meseca novembra osvajamo Bitolj. Sad imamo Srbiju veliku 1200 km². Ali ovaj, dalje se ne može, mnogo je izginulo i najjače čete nemaju više od 100 ljudi, nismo ni Bitolj obezbedili jer na samoj ivici Bitolja stadosmo. Malo nas je. Stoj! Ukopavaj se. Tu smo u rovovima. U tim rovovima ostadosmo 1916, 1917 i 1918 godine sve do 15

septembra kada probismo front i krenusmo.

1918 godine pre 15 septembra stanje na frontu je bilo ovako: Srbi sa jugoslovenskom divizijom podeljeni u dve armije i konjičkom divizijom zauzimaju centralni front od Bitolja do Srka di Legen. Onda dolaze Grci pa Englezi. Levo, Francuzi i Vukov dobrovoljački odred i odred Esad Pašinih Arnauta. Voskresla srpska vojska pojavljuje se ponovo i daje nečuvani primer herojstva i patriotizma, ta vojska to je srpski narod sa braćom jugoslovenima iz krajeva pod Austrijom.

U to vreme Česi su već imali svoje legije a do tada su bili i oni kao dobrovoljci kod naših jedinica. Ovde moram podvući da su Česi bili potpuno nacionalno svesni i da su svuda prelazili na slovensku stranu gde god bi im se za to ukazala prilika. Njihove legije bile su u glavnom sastavljene od braće Sokola, koje je formirao blaženopochivši predsednik Masarik i današnji predsednik i brat dr. Eduard Beneš.

Solunska ofanziva pripremana je žestokom artiljerijskom vatrom celog dana 14 i 15 septembra. Samo na frontu 2 armije na Dobrom polju dejstvovalo je 700 topova i skoro svuda uništili neprijateljska utvrđenja. U zoru 6 sati u jutro 15 septembra otpočela je ješadija da zauzima jurišem neprijateljske položaje.

Raspored naših trupa bio je ovaki: 2 armija sastavljena u prvi red od šumadijske divizije, 17 kolonijalne i 122 francuske divizije, 2 red jugoslovenska i timočka divizija. Pravac napada: Veternik, Dobro polje, zatim Kozjak kao drugi red utvrđenja. Prva armija sa moravskom, dunavskom, drinskom i konjičkom divizijom pravac ka Velesu imala je da napada tek kad druga armija probije bugarski front.

Šumadijska divizija je potpuno izvršila svoj zadatak, dok je 17 kolonijalna i 122 francuska divizija zaostala usled žestokog otpora Bugara zbog čega nije uspeo prvi napad prve armije u tri sata popodne. Ali uspeh šumadijske divizije naterao je Bugare na otpuštanje i omogućio francuskim divizijama i prvoj armiji da i one izvrše svoj zadatak.

Već sutradan 16 septembra jugoslovenska i timočka divizija zauzimaju Kozjak, drugu jaku utvrđenu liniju Bugarske. Tog dana uspeva i napad prve armije. 17 septembar može se smatrati kao dan sloma bugarske vojske koja nije uspela da povraća Kozjak čime je omogućeno saveznoj vojsci da ide ka Demir kapiji i Gradskom — druga armija, a prva armija po zauzeću Prilepa, da napada položaj ka Velesu.

Ovaj snažan napad zaprepastio je neprijatelja koji se još žilavo borio ali bez nade na uspeh. Već 26 septembra Bugari šalju izaslanike da pregovaraju iza leđa svojih saveznika.

30 septembra, petnaesti dan po probuju, druga armija se nalazi na granici Bugarske sekuci vezu sa Skopljem i Kumanovom gde su se dve bugarske divizije sa rezervama predale srpskoj vojsci. Tog dana je zaključeno primirje sa Bugarskom i srpske trupe rokiraju se za oslobođenje Srbije koju oslobađaju dolazeći na obale Save i Dunava tačno mesec i po dana od proboja ili u pravoj liniji 600 km.

Zatim se srpske trupe prebacuju preko Save i Dunava u Vojvodinu i Srem odakle su marširale ka Hrvatskoj. Zato vreme se obrazuje kod Hrvata i Slovenaca narodna milicija sastavljena većinom od Sokola i naših zarobljenih vojnika i oficira. Ova narodna vojska učinila je mnogo, jer ne smemo zaboraviti, da nje nije bilo, naše granice na zapadu bile bi još gore a podvig generala Maistera ostaće u istoriji našeg naroda uvek kao jedan uzvišeni i patriotski podvig.

Koliki je zamah i značaj ofanzive na solunskom frontu neka nam posluži pismo maršala Hindenburga koje glasi:

Armijski deneral gospodin Milan Nedić u svojoj knjizi „Srpska vojska i solunska ofanziva“ kaže zbog neiskorišćene pobjede ovo: „Mi Jugosloveni možemo s uzdignutom glavom i vedrim čelom mirno da koračamo u susret boljoj budućnosti. Ali na tome putu moramo imati uvek na umu da i ako je nestalo austro-ugarske, i ako je slomljena Bugarska a Nemačka prividno umirena, još uvek živi pa ma s koje strane ona dolazila, misao „drang nach Osten“.

Gospodin Jakovljević u svojoj knjizi „Kapija slobode“ za 15 septembar kaže: „Preskočiše rovove neprijateljske. Vračali se i nešto zagledali. Otišli su zatim levo i desno duž rovova. Tanasije se ispravi: „Braćo, svi su mrtvi hajte brže.“ „I kao kad bujica probije branu tako i pukovi srpski pohrlaše kroz prodor i u herojskom naletu rušeći prepreke preko talasa krvi udoše u svoju zemlju.“

Mi Sokoli i svi Jugosloveni smatramo da je 15 septembar osnovni kamen temeljac današnje naše otadžbine Jugoslavije, zato ga slavimo, zato se sa pietetom sjećamo toga velikoga dana kada je u Jugoslaviju uzidan ovaj osnovni kamen od kostiju naših najboljih heroja poprskanim talasima krvi. Mi moramo raditi na tome, da novi naraštaji budu svesni ovoga velikoga dana koji je doneo narodno oslobođenje i ujedinjenje i koji je stvorio narodnu državu svih Jugoslovena.

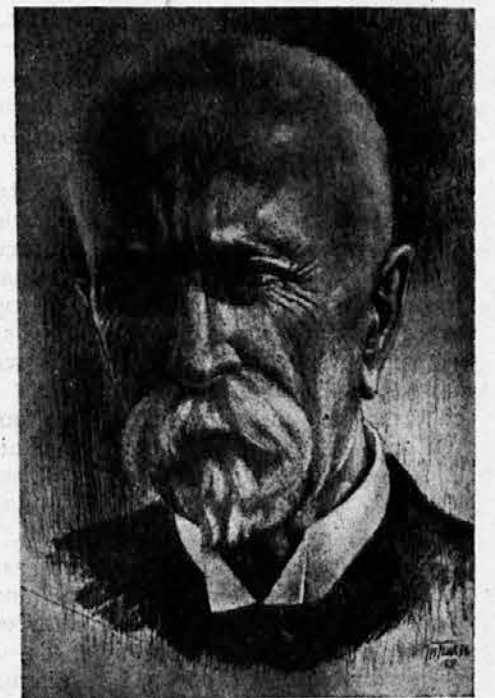
Naša sveta sokolska dužnost je, da u jednom imponentnom broju učinimo posetu grobovima onih koji dadoše svoje živote da bi mi mogli danas slobodno da živimo i da mislimo kako da očuvamo njihovu tekovinu da je jaču i snažniju predamo novim naraštajima.

Napred u slavu i pobjedu!

Posle govora brata Radulovića dobio je reč brat Dr. Milorad Dragić, član uprave Saveza koji se osvrnuo na godišnjicu smrti prezidenta Oslobodioca Čehoslovačke republike Tomaša Masarika i oživljujući uspomenu na Njega rekao je:

Toma Masarik i naš narod

Dvadesetogodišnjica proboja Solunskoga fronta prestavlja istoriski moment radanja naše slobodne, ujedinjene jugoslovenske države, Kraljevine Jugoslavije. U isto vreme nastaje i radanje državne samostalnosti i slobode nama uvek dragog i bratskog Češkoslovačkog

Prezident Oslobodioc Češkoslovačke republike Tomaš Masarik

naroda. Kraljevina Jugoslavija i bratska slovenska i sokolska Češkoslovačka Republika zajedno su postale, a njihovi slovenski narodi zajedno su podneli teške i krvave žrtve u borbi protiv zajedničkog neprijatelja,

Zajednica interesa, ljubav, slovenski rodbinski afinitet, ideja sokolskog bratstva, sve to skupa dolazilo je do izražaja u svima dosadašnjim momentima

našeg novog samostalnog, državnog života, kao što je to bilo uvek i ranije.

U svetskoj ratu, već odmah u početku njegovom, Češkoslovački narod, zreo i svestan, pod najtežim okolnostima prišao je tamo gde se nalaze Sloveni. Češkoslovački narod, prisiljen da se tada nalazi u redovima centralnih sila, prelazio je svojoj slovenskoj braći i zapadnim državama, koje su se borile za principe slobode i demokracije. Husov narod bio je veliki u svetskom ratu i ostao je do danas,

Na današnji dan, sećajući se napora i žrtava, koje je podneo naš narod za slobodu i narodno ujedinjenje, mi se sećamo ujedno i napora i žrtava bratskog češkoslovačkog naroda, koji je svoju slobodu izgrađivao u isto vreme u koje je i naš narod izgrađivao svoju slobodu i čija sloboda u mnogome uslovljava i našu slobodu.

Sećajući se danas žrtava i napora češkoslovačkog naroda mi se ujedno sećamo i veličine ličnosti oca Češkoslovačke Republike, Tomaša Garig. Masarika, koji je umro na današnji dan pre godinu dana. Sećamo se velikog Tomaša Masarika, danas, kada se sećamo istoriskog proboda Solunskog fronta, jer je i ime Masarikovo tesno spojeno sa naporima našeg naroda za stvaranje svog državnog ujedinjenja i slobode. I zato danas, na dan godišnjice Masarikove smrti jug. sokolstvo izražava svoju duboku zahvalnost T. G. Masariku za sve ono što je učinio za naš narod.

Češkoslovački narod na dostojan način odao je priznanje i zahvalnost velikoj ličnosti Tome G. Masarika. Ovome priznanju pridružio se i ceo objekivan kulturni svet. Stvaranje češkoslovačke narodne i državne slobode nesumnjivo da pretstavlja rezultat čitavog kompleksa istoriskih i moralnih događaja. Ali Toma Masarik, radom i vrednošću svog snažnog intelekta i socijalnog morala, dao je određeni pravac kretanja tim narodnim i moralnim snagama, i to u odlučnom vremenu u kome su pogrešan gest ili nedovoljna akcija mogli da kompromituju i onemoguće realizovanje nacionalnih i moralnih vrednosti.

Velicina ličnosti Tome G. Masarika dovoljno je ocenjena i u Češkoslovačkoj i u ostaloj svetskoj javnosti. Ali nesumnjivo da će se i naučnici i sociolozi i političari još dugo i često vraćati na tumačenje ličnosti i rada T. G. Masarika. Život ličnosti prolazan je. Ali ostaje večita vrednost istine i nacionalnog, i društvenog i političkog morala. Toma Masarik presavlja jednog od najvećih tumača i boraca za pobedu ovih velikih istina.

I baš zbog toga što ove istine često stradaju, biće potrebno, možda još dugo i dugo vremena, da se u borbi za pobedu ovih istina, ističu kao uzor misli i ime Tome G. Masarika.

U borbi za pobedu istine i morala, T. Masarik zadužio je na vidan način i naš narod. Danas, kada se i pored najtežeg iskušenja ceo češkoslovački narod sa dubokim pijetatom seća svog prvog Pretsednika-Oslobodioca, i mi se sa zahvalnošću sećamo velikog borca za istinu i pravdu, slobodu naroda i čistu demokratiju. Zahvaljujemo, jer, pored opštih ideja i borbe za humanističke principe istine i pravde, Toma Masarik neposredno je zadužio i naš narod.

Toma Masarik nije nas samo zadužio svojom borbom za naša narodna pitanja. On nas je zadužio, između ostalog, i time što nas je učio, da u nacionalno-političku borbu i u pitanja naše narodne slobode unosimo elemente etike i socijalne pravde.

Zbog toga, na današnji dan, i mi se klanjamo uspomeni i velikom imenu Tome G. Masarika. I mi mu zahvaljujemo. Zahvaljujemo mu, što je princip istine i morala istakao kao najviši princip politike nacije i države. Zahvaljujemo mu, što je kao humanista, filozof, i političar otvoreno i jasno istakao misao da je čovekova dužnost da se bori protivu zla. Borbu protivu zla treba voditi u ime visokih principa nacionalne i opšte čovečanske etike.

Držeći se visokog etičnog principa o potrebi borbe protivu zla, T. G. Masarik rešavao je i politička pitanja o

sudbini svoga naroda, kao i o sudbini našeg naroda.

Naše jugoslovensko narodno pitanje Masarik je stavio u prvi red. Sa našim pitanjem on je, u mnogome bar, vezivao i pitanje svoga naroda, kao i pitanje egzistencije bivše velike Austrougarske.

U pogledu na naše jugoslovensko pitanje, Masarik je morao da uzme određen stav prema položaju i nacionalno-vitalnim zahtevima Kraljevine Srbije. Veoma je značajno, da je pitanje sudbine Kraljevine Srbije i naše jugoslovensko pitanje T. Masarik uzeo u rasmatranje pre rešavanja o definitivnom nacionalnom i državnom problemu češkoslovačkog naroda.

Masarik je smatrao za svoju prvu dužnost, da reši osnovu moralnog problema, koji se nalazio u sukobu između teze Austrougarske i Kraljevine Srbije. Ovaj sukob dve moralne teze dobio je svoj izrazit međunarodni karakter u vremenu aneksije Bosne i Hercegovine od 1908 g. Uz ovaj značajan politički akt, koji je anekcijom Bosne i Hercegovine izvršila Austrougarska, stoje u neposrednoj vezi više političkih afera, kojima se manifestovao težak konflikt između našeg naroda i Austrougarske. U taj kompleks sukoba dolazi i zagrebački veleizdajnički proces, bečki Fridjungov proces sa Nastićevom aferom, kao nekim apendiksom ili u-vodom. Na dnevni red političkih događaja od međunarodnog značaja stavljeno je jugoslovensko pitanje, i to u odnosu na Kraljevinu Srbiju.

Vrednost i sudbinu jugoslovenskog pitanja u odnosu na ulogu i sudbinu Kraljevine Srbije u punoj meri uočio je i Toma G. Masarik. U borbi, koja je svakoga časa dobijala sve veće i veće dimenzije, T. Masarik veliku vrednost svoje krupne ličnosti stavio je na stranu Kraljevine Srbije i celog našeg naroda.

Sa takvim shvatanjem on je izvršio svoju misiju dolaskom u Beograd, odlaskom u narod i sela tadašnje kraljevine Srbije. Svoja opažanja, iskustva i zaključke, dobivene u Srbiji, T. Masarik kao veliki moralno-politički autoritet, stavio je u službu naše stvari povodom aneksije Bosne i Hercegovine, povodom zagrebačkog veleizdajničkog procesa i povodom bečkog Fridjungovog procesa. U svima ovim procesima i u svima ovim događajima rešavala se u stvari moralna bitka između teze našeg naroda i teze dualističke Austrougarske Monarhije.

U celoj ovoj borbi Masarik je bio aktivan borac za moralnu tezu Srbije i za odnos ove teze prema celokupnom jugoslovenskom pitanju u Austrougarskoj.

Kada je otpočeo svetski rat, Masariku je bilo sasvim jasno, da se jugoslovensko pitanje mora voditi sa sudbinom Kraljevine Srbije. Ujedno on je uvideo, da se i pitanje slobode češkoslovačkog naroda mora rešiti u punome skladu sa pitanjem narodne i državne slobode jugoslovenskog naroda. On je znao da se i jedno i drugo pitanje može rešiti jedino borbom protivu zla, tj. borbom protivu Austrougarske.

U ovoj borbi Masarik je učinio veliko delo i za Čehoslovačke i za nas. Njegova akcija u borbi protivu tzv. Londonskog ugovora prestavlja dragocen Masarikov prilog u vremenu stvaranja našeg narodnog ujedinjenja i državne samostalnosti.

Uz našu zahvalnost Tomi Masariku mi, uvereni smo, stojimo u punom skladu sa najdubljim osećanjima našega naroda kada danas, možda u odsudnome danu za sudbinu Evrope, poželimo bratskoj Češkoslovačkoj svaki uspeh u teškoj, borbi, za očuvanje Masarikovih i svojih visokih ideja čovečnosti, pravde, i slobode.

Neka je slava velikome ocu bratske Češkoslovačke, T. Masariku!

Neka živi bratska i slobodna Češkoslovačka Republika!

Poslije saslušanih lijepih predavanja br. Dr. Dragića i ing. Radulovića naše se duše digle i približile uzvišenom, skladnom i lijepom. U tom raspoloženju obećajmo svečano da ćemo čuvati Jugoslaviju.

Kliknimo gordo i ponosno Živio Kralj! Živila Jugoslavija! Živio Narod!

Mobilizacioni zbor sokolskog društva u Blatu na Korčuli

Jedna uspela sokolska manifestacija na našem Primorju

Po zaključku godišnje župske skupštine naše sokol. župe Mostar i naše sokolsko društvo održalo je dana 18 ov. m. svoj mobilizacioni zbor, koji je u potpunosti uspeo na opće zadovoljstvo.

Već nekoliko vremena ranije načelnništvo našeg društva izvršilo je sve pripreme za ovaj mobilizacioni zbor. Svakom članu društva bio je uručen poziv za mobilizaciju, a uz ovaj bilo je u zapečaćenom omotu označeno na koje zbornom mestu u slučaju mobilizacije ima da se javi. Ovaj zapečaćeni omot svaki je morao da sačuva neotvoren sve do časa objave mobilizacionog zbora. Sva podrobnija uputstva bila su članovima data na smotri, koja se je održala u okviru S. P. P. dana 4 o. m.

Osvanuo je i dan mobilizacionog zbora. Niko osim starešine i načelnika našeg društva, te četvorice braće vodnika nije ni u snu sanjao da će se u taj dan ovaj mobilizacioni zbor da održi. U predvečerje dana izvršene su poslednje pripreme. Dan je osvanuo vedar, pa se moglo predosećati da će ovaj naš mobilizacioni zbor potpuno uspeti, jer nam je i samo vreme bilo sklono.

Oko 5 časova u jutro primivši poslednja naređenja, vodnici su se razišli na zborna mesta kojih je bilo četiri i to: Stražica, Glavica Gospe od zdravlja, Novo groblje, i Put Belog Križa, a koja su mesta van same varoši i baš na glavnim putevima koji vode u varoš. Tačno u 5.30 sati odjeknuli su tri pucnja mužara na tri istaknuta mesta u samom centru naše varoši, a odmah nakon toga trubači su otpočeli da sviraju zbor i pozivaju braću da se hitno krenu ka svojim određenim mobilizacionim mestima. Starešina i načelnik posmatrali su sa zgrade sokolskog doma kako se odvija izvršavanje mobilizacionog zbora. Već par minuta nakon pucanja i svirke videlo se je kako prvi i najbrži kreću svojim određenim mestima. Svaki je nastojao da se nađe čim pre na svom određenom zborištu, pak su se neki još u putu oblačili, dok su drugi trčecim korakom nastojali da čim pre pređu put do svog određenog zbornog mesta. Divno je bilo posmatrati ovu uzurbanost braće u jutarnjem rumenilu sunca, kako svesno shvatiše svoju sokolsku dužnost i kako hitaju da ispune naređenje, natječući se ko će da bude prvi na označenim mobilizacionim mestima, koje doznaše iz predanih zapečaćenih ceduljica.

Braća vodnici na određenim mobilizacionim zborištimu očekivali su sa spiskom braću i kako je koji stizao beležili su vreme u kome se je dotični bratjavio na određeno mu mesto. U ovoj žurbi da što pre se nađu na svom zbornom mestu natjecala su se starija braća sa mladom, želeći da ni malo ne izostanu za mladima u vršenju svoje sokolske dužnosti.

Tačno u određeno vreme, a pošto su izvršili pozivku na svojim zbornim mestima, krenuli su se vodnici sa svojim

odelenjima put određenog im mesta u centru varoši, na šetalište Kralja Aleksandra I, gde su u određenom vremenu tačno sa sve četiri strane mesta stigli sa svojim odelenjima. Pošto su stigli na određeno mesto i postrojili svoja odeljenja, predali su jedan po jedan raport bratu načelniku, koji se je tu već nalazio sa bratom starešinom.

Divan je bio ovaj prizor. Dok su se zvuci državne himne širili kroz jutarnju tišinu po našem mestu, sva braća ozarena prvim jutarnjim zracima, stajali su kao ukopani, spremni da se po naređenju svojih vođa krenu, pa ma gde to bilo, ako je to samo potreba. Neobično lepa slika bratstva i jedinstva mogla se je ovom prilikom videti, jer se je tu u redovima pored običnog seljaka, nalazio rame uz rame, radnik, lekar, učitelj, apotekar, trgovac i ostali.

Pošto je sokolska glazba odsvirala državnu himnu sakupljeni su klicali Kralju i Jugoslaviji, a nakon toga svrstala se je uzorna povoka svih vodova, te predvođena našom glazbom, obišla je oko mesta. Građanstvo nas je razdragano pozdravljalo.

Povorka je završena pred našim sokolskim domom. Tu su bila postrojena sva odeljenja ispred kojih je uzeo reč brat starešina našeg društva Milj. Batistić, koji je u svom govoru objasnio prisutnoj braći značaj ovakove mobilizacione smotre, ističući sve njene dobre strane. U svom govoru istaknuo je naročito ovo vreme sokolske Petrove petoljetke i pojačani rad svih sokola diljom domovine u ovom zavetnom vremenu. Nakon toga govorio je o značajnoj proslavi koja sokolima ove godine predstoji povodom 20 godišnjice našeg narodnog ujedinjenja, podvukavši da smo mi ovu proslavu otpočeli baš današnjim ovim našim mobilizacionim zborom, te pozvao svu braću na što veći i složniji rad za dobro i napredak mladog nam Kralja, Otadžbine i Naroda.

Svoj govor završio je uputivši pozdrav našem uzvišenom Starešini Nj. Vel. Kralju Petru II, te čitavom Kraljevskom Domu i Jugoslaviji.

Završetak njegova govora bio je burno pozdravljen, a klicanju Kralju i Jugoslaviji nije bilo konca. Na kraju, a pre razlaza, sokolska glazba odsvirala je sokolsku koračnicu, sa čim je bio ovaj naš mobilizacioni zbor završen.

Interes građanstva bio je velik, jer se je pred sokolskim domom okupilo dosta meštana, koji su sa pozornošću pratili sve što se tu odigrava, te pažljivo saslušali govor brata starešine.

Imao sam prilike da čujem od naših prijatelja molbu da se drugi put kada se bude ovakav zbor priređivao, pozove i građanstvo, koje će vrlo rado da u zboru uzme učešće i da i ono pokaže kako je spremno u danom momentu da bude na braniku svetih nacionalnih tekovina.

Milj. M. Batistić.

Velike sokolske svečanosti u Glini

Prisustvovali braća ministri Letica i bivši ministar Buić. Osvećene su članska i naraštajska zastava. Priređen je i javan čas

Srce Banije, ponosna Glina, osvanula je toga dana u svečanom ruhu. Na svim kućama vile su se državne zastave a na mnogim kućama prozori su bili ukrašeni cvećem i zelenilom.

Već rano u jutro ulicama Gline kretale su se velike grupe Sokola među kojima je bio velik broj seoskih sokolskih četa iz svih okolnih sela.

U 8 časova uz pucanje prangija stigli su vozom kum zastava ministar finansija Dušan Letica i bivši ministar fizičkog vaspitanja naroda dr. Mirko Buić. Oba ministra bili su u sokolskim odorama. Na stanici kod dočeka iskupio se velik broj Sokola i građanstva. Ministre je pozdravio dobrodošlicom starešina glinskog društva brat Simo Potkonjak. Na pozdravu se zahvalio ministar Letica. Velika povorka sokola

krenula je tada predvođena glazbom u opštinsku zgradu, gde je održana svečana sednica društva. Iza toga ministri su otišli u crkvu na bogoslužje.

U to vreme stiglo je iz Siska oko 200 sokola. Ovako velikom broju sokola iz Siska, omogućio je dolazak u Glinu brat Miloš Teslić koji je stavio sve svoje automobile na raspoloženje. Sisački sokoli došli su pod vodstvom svoga starešine dr. Mate Hraste i podstarešine Miloša Teslića.

Iza službe božje formirana je povorka sokola i ostalog naroda, koja se uputila na jednu prostranu poljanu gde se podiže novi sokolski dom.

Ovde je izvršeno svečano osvećenje zastava. Posle osvećenja prvi je govorio brat dr. Mirko Buić, koji donasa sokolima Banije pozdrave sokola sa plavog Jadrana. Zatim brat Buić govori o

sokolstvu koje je sve svoje snage uputilo u pravcu Petrove Petoljetnice na čast Kralju a na slavu Bogu. Govor brata Buića bio je često puta prekidan dugotrajnim ovacijama Nj. Vel. Kralju, Kraljevskom Domu i nedeljivoj Jugoslaviji.

Posle dr. Buića govorio je ministar brat Dušan Letica. U svome opširnom govoru Letica izlaže rad svih onih naših velikana i neimara koji su radili na sfvaranju naše velike Jugoslavije.

U početku 19 veka na pomolu su divjunaci Veliki Vožd Karadorde i ostali neimari, koji počinju da grade moćnu Jugoslaviju. I svi ovi naši divjunaci već onda su govorili: mi smo jedan narod, jedna krv, mi smo rođena braća — kaže brat Letica, a zatim nastavlja: Na vrhu piramide neimara Jugoslavije vidimo dva divja Petra Mrkonjića, koji je i u ovim krajevima okupljao ustaše u borbi protiv neprijatelja i do njega drugog divjunaka Kralja Viteza čije ime će se spominjati dok je Jugoslovenskog naroda.

Svoj govor Letica završava poklikom Nj. Vel. Kralju Petru II, Kraljevskom Domu i nedeljivoj Jugoslaviji. Burne ovacije Nj. Vel. Kralju, i Kraljevskom Domu i Jugoslaviji traju nekoliko minuta.

Zatim je govorio delegat zagrebačke župe brat Samardžić, te starešina sisačkog društva brat dr. Mate Hraste čiji govor je saslušan sa velikom pažnjom. U svome zanosnom govoru dr. Hraste poziva sokolsko da ne klone duhom, već da kroči smelo: Napred, samo napred, ni koraka natrag.

Iza toga ministar Letica predaje zastave starešini glinskog društva bratu Potkonjaku. Brat Potkonjak predaje najpre člansku zastavu njezinom zastavniku uz poziv da je smelo razvije i visoko uzdigne, te da je smelo nosi kroz sve tegobe kroz koje će sokolstvo prolaziti. Neobično uzbuđen i sa velikim zanosom zastavnik prima zastavu i zavetuje se da će je kao svoj život čuvati i neokaljanu nositi. Odmah zatim starešini Potkonjaku prilazi jedan naraštajac ozbiljna izgleda. Na njemu se vidi da je svom svojom mladom dušom shvatio ovaj svečani čin, onako kako to jednom sokolu i dolikuje. Istim rečima brat Potkonjak predaje i zastavu naraštajcu. Ni malo zbunjenoj glavi i ponosna izgleda naraštajac prima zastavu sa rečima: „Zavetujem se da ću ovu svetu zastavu visoko uzdizati i pod nju okupljati uzdanicu naše velike Jugoslavije, svu omladinu, moje drugove.

Ovaj momenat bio je neobično uzbuđljiv i ona masa okupljenog naroda sa velikim zadovoljstvom i sa ponosom gledala je ovog mladog sokola kako je smelo i zanosno primio zastavu.

Posle toga formirana je povorka u kojoj je bilo preko hiljadu sokola. Povorka je prošla glinskim ulicama. Za celo vreme dok je povorka prolazila klicali su Nj. Vel. Kralju, Kraljevskom Domu i moćnoj Jugoslaviji.

Posle podne održan je javni čas na kome su nastupili osim glinskih sokola i sisački sokoli.

D. J.

Sokolstvo u Timočkoj Krajini

Manifestacije u Kladovu. Osvećenje sokolske zastave

Za nekoliko minuta ostavljamo Negotin. Na prolazu preko Kusjaka, sa kratkim zadržavanjem uz put, nailazimo na živopisne obale Dunava i divne okoline sela, sazrelih vinograda i obradenih polja. Oblak, što je nebo sobom skrio ispred nas, nestao je. I dok sunce daje zlatan ton Dunavu te ga čini još privlačnijim, dotle se vijugavim putem, koji prolazi kroz krajeve prirodnih lepota, preko Brze Palanke, gde se daje prilika za sva letnja uživanja na Dunavu, Grabovice i Velesnice, penjemo na zelena brda, odakle je najlepší izgled Kladova i okoline. Podignuto na obali Dunava, ostavlja izvanredan utisak, ali ima i utisak nečeg zabačenog, što je sasvim tačno, jer se nalazi na kraju sreza. Za nekoliko minuta i mi smo u Kladovu, koje je udaljeno od Negotina 60 km.

To je mesto koje nije vezano željeznicom sa svetom, ali je zato, posle Beograda, najznačajnija stanica za naš rečni saobraćaj. Ta mala varošica, čiji je prilaz sav u zelenilu, na domaku Đerdapa, zbog svog geografskog položaja pretstavlja bazu ukrštanja svih brodova koji saobraćaju Dunavom do Crnog mora.

Nalazeći se na važnom i lepom Dunavskom terenu u slici pretstavlja vrlo lep izgled. Okrenuto prema Turn Severinu preko Dunava, Kladovo dobija još lepši izgled večernjim sjajem sunca, pa i docnije kad se noć svije svetlošću sijalica, dok se svetle prelive Dunava, koji deli ova dva mesta i dodaje još veću lepotu. Možda je slučaj hteo da se ona nađu jedno prema drugom kao dva kontrasta u veličini i načinu života uopšte, ili je sve to svakako raspoređivao neko, čiji ukus nije bio mali. Još romantičnije to izgleda kad se posmatra sa onih uokvirenih šumara, odakle se pruža izvanredan pogled na prirodne lepote ovih mesta u noći, tako lepo obasjanih električnom svetlošću kao mesečevom, koja daje Dunavu staklasti sjaj, a koji dnevno menja, sad u svojoj jeseni, po nekoliko puta boju od otsjaja sunca, i ostavlja na gledaoce nezaboravne utiske. Za slikara i sanjara to bi svakako bila vizija neizgladiva i tako prijatna, da bi vrlo često mogli na njoj da odmaraju svoje misli, jer te daljine silno deluju na nerve, na oko, na dušu.

Ali još mnogo interesantniju sliku pruža ceo ovaj kraj, još veće romantike nosi u noćima, „raskošnog sjaja septembarskog neba“, kada ono daje sve čari svoje i izaziva toliko divljenja i osećajnosti da se čovek sav du-

šom predaje; emocije se za čas pretvaraju u reči, impresije u ekspresije prirodnim začaranostima Dunava, tišinom i mirom, koji se tako često prekida sirenom lađe, dok se mirna vodena površina, nešto kasnije od nje, lagano pokrene do obale, da se zatim opet smiri.

Tu, u tom malom mestu na desnoj obali Dunava žive Kladovljani, koji su iskitili svoje kuće zastavama, da rođendan našeg mladog Kralja Petra II. dobije veći šarm, a osvećenje sokolske zastave bude lepše. Kod prvih kuća stoji izvešano platno na kome su ispisane reči dobrodošlice. Sunca vrlo mnogo. Sve je u okviru svečanosti i lepote, jer svi osećaju potrebu lepote u svim radnjama proslave. Oni osećaju potrebu lepote i za doček delegata. To dokazuje njihova predusretljivost, iskrenost i oduševljenje za nas, a to je teško ispoljiti u izrazu kad znamo obilje uglednih gostoprinstava Krajinaca. Sve je živo, svuda se oseća radost, da posle proslave bude ostavljeno samom sebi, da praznina života u tom pogledu bude potpuna, jer, „život teče dalje“. No i pored toga, retko koje mesto u Krajini, sad s jeseni, raspolaže toliko privlačnostima prirodnim kao Kladovo s okolinom i Dunavom, na čijim obalama vlada sada tišina i san. Tu u tome mestu koje napreduje, jer to se zapaža i vidi u njegovoj izgradnji, osvećena je sokolska zastava na najsvečaniji način. Darodavac zastave i kum ove svečanosti bio je brat dr. Ljutica Dimitrijević. Ovoj svečanosti, koja je vezana za rođendan našeg mladog Kralja, prisustvovali su predstavnici svih nacionalnih, humanih i prosvetnih ustanova iz mesta i okruženja kao i celokupno građanstvo. Treba podvući učešće sokolskih četa među kojima četu iz Kostola.

Posle blagodarenja, prešlo se na letnje vežbalište sokola, gde je izvršen obred osvećenja i svečana predaja zastave, pa je zatim sa počasne tribine, starešina društva brat Mih. Bijelić, pozdravljajući svečanosti dana i čin osvećenja sokolske zastave, izrazio duboku zahvalnost na plemenitom duhu darodavcu zastave bratu dr. Lj. Dimitrijeviću. „Zahvaljujući bratu Dimitrijeviću Sokolstvo u Kladovu je našlo dobru razmeru rada ovim darom“. Za njim, takođe prijatno saslušan, jer ima sve odlike dobrog govornika, brat dr. Lj. Dimitrijević pozdravlja dostojan zadatak Sokola i izražava najlepše želje za uspešan rad društva. „Ponosan sam vašim prijateljstvom i srećan sam što

mogu to da potvrdim ovim darom koji je pravi odraz moje duše“. A zatim je uzeo reč delegat župe brat Bogoljub Perišić, učitelj, koji je kazao: „Dolazim s namerom da vas pozdravim i dopustite mi toliku koncesiju kao delegatu župe, da vam čestitam današnju svečanost, koja je vidan dokaz vaših dinastičkih i patriotskih osećanja i simpatije prema sokolstvu. Iz toga uverenja, pozivam vas da svi zajedno uzviknemo: **Ziveo naš mladi soko, Kralj Petar II.** U ovom svečanom momentu, župa iskreno pozdravlja plemeniti gest brata dr. Ljutice Dimitrijevića, darodavca zastave, za koga mi imamo samo pohvale i zahvalnosti na tome daru i prijateljskim rečima, koje je izrekao. Pozdravljajući ovaj svečan čin, koji je vidan izraz sokolskog rada preduzimljive uprave, čiji su naponi dostojni svakog priznanja, zahvaljujem svoj braći i sestrama, koji su saradnjom doprineli ostvarenju ove svečanosti. Svi ste vi pružili uverenje da želite ispunjavati sokolske dužnosti, a time i narodne, jer je Sokolstvo na punoj visini opštih interesa. Srećan sam što ćete i vi dati svoj deo preko naše župe za stvaranje toga pozitivnog dela iz Petrove Petogodišnjice, koje će naše sokolstvo podneti mladom Kralju Petru II. na dan štuovanja na presto...

Posle svršenog čina krenulo se glavnim ulicama sa zastavom na čelu. U prolazu je povorka topla pozdravljena a zatim se vratila na stadion, odakle se narod razišao kućama razdragan i veseo, sokolski nadahnut, da predveče obavi drugi deo svečanosti koji počinje bakljadom.

Bakljada, skromno iluminirana, ali praćena narodnim osećanjem, uz učešća nacionalnih i patriotskih društava, stanovništva i okoline, koji su nailazili ka vežbalištu. Užurbano se kretalo po ulicama, dok su mnogi prignuti na prozorima kuća posmatrali i čekali povorku sa bakljama. Bakljada je bila najbolji odjek svečanosti kojim se proslavlja rođendan našeg mladog Kralja i osvećenje sokolske zastave. Prolazeći glavnim ulicama varošice izazivala je zajednički poklič: „Ziveo Kralj Petar II.“, koji je pozdravljan neprekidno srdačnim uzvikom: „Ziveo Kralj“, „Zivela Jugoslavija“, dok su muzike ova kraja pratile primitivnim zvucima ovo narodno slavlje, koje se vratilo na vežbalište, gde je prosvetar okruženja, pozdravljajući svečanost, svoj braći i sestrama između ostalog rekao: „Ima li većeg i nacionalnijeg pokreta u našoj zemlji od Sokolstva, koje se tako topla zalaže za opšti napredak naroda? Ima li organizacije, za moćnije potstreke, uzvišenije i značajnije doprinose za bolji život naroda od sokolstva? Ima li društva boljih usluga u svakom mestu našem od sokolskog društva? Ima li bolje podloge za naše državno i narodno jedinstvo, ili preče i važnije misije od sokolske misije? Ako u našoj zemlji ima nečega čemu treba pokloniti pune pažnje od organizacija to je Sokolstvo“.....

A zatim, nešto kasnije, počela je akademija pozdravom Kralja i dok je glas brata načelnika komandom: „mirno“, zatreperio prostorom, mešoviti hor sokola peva državnu himnu pod vođstvom brata starešine M. Bijelića. Brat Luka Guberinić, učitelj, govori i iznosi koristi od sokolstva, a zatim se nižu tačke programa umetnički izvedene, kojima je teško naći i probrana uporedjenja. Publika je bila stalan pratilac svih vežbi i posle svake svršene tačke pozdravljala aplauzom. Njihov duh je pun mladalačke energije. U njemu

svaka vežba dobija života. Sve su sokolske kategorije dokazale svoju izdržljivost. Za divljenje je, koliko su njihove vežbe hvaljene od prisutnih. A koliko koristi donosi rano vežbanje pokazuje nam ravnoteža zdravlja, tela i duha njihovog. Jasno se vidi da ono što su učili, smatrali su kao neko zadovoljstvo, kao i sami svirači na violini, koji su znali odlično da otviraju sve vežbe, čiji su zvuci dirali i izazivali neku sreću u njihovom srcu. Koliko je bilo lepих utisaka sa te jesenje večeri! Tu sada nema toplih noći. One su tako sveže kao u nekom alpskom mestu.

S dana u dan živne po neka iluzija i uspomena na taj neuporedivo prijatan boravak tamo; ili na onaj vanredno prijatan znak pažnje brata prosvetara M. Lazića, školskog nadzornika i L. Guberinića, učitelja; ili na ono superiorno komandovanje sestre načelnice Stanke St. Komar, koja je ptičjom živošću i inteligencijom ostavila na sve nas jednu impresivnu sliku sećanja. Mi smo ponosni njihovim prijateljstvom, jer smo poneli najlepše uspomena sa te proslave. Ali smo još ponosniji, posle svega toga izvanrednog uspeha, što možemo računati na veće širenje sokolstva, jer verujemo u dajle napore uprave. Kod tih napora mi znamo da ima teškoća razne vrste, ali treba znati da nismo sami, a zatim: „Ko se plaši uspona, neće daleko stići“.

Sudeći po svemu, ipak u poslovima sokolstva nema stranačke razlike i sokolstvo ovde nije dužnost ili privilegija pojedinaca, ove ili one grupe. Ona je stvar svijui, dake narodna, i ukoliko je to moguće sprovesti, utoliko je njegova snaga veća i jača. Ljubav prema sokolskoj misli učinila je dobar razvitak sokolstva u ovome mestu zdravlja i lepote kraj plavog Dunava. Kako se tu priprema na sokolskom vežbalištu dete za budućeg čoveka! Bez takvih težnji ne može biti ni velikih dela. Sokolstvo živi radi omladine i za omladinu; ono je stvarni izraz njihovog duha i srca; ono je socijalno i uvek zasnovano na svetlom raspoloženju njihovom...

„Sokolska tetka“! To je gospoda Bijelić. Koliko uzvišene ljubavi sokolske za tom gospodom i sestrom ima ženski naraštaj! Kako je to lep odjek u dušama te dece, koja su sva kao u nekom poletu bila oko nje! A koliko dobre volje i oduševljenja u toj plemenitoj ženi prema tome naraštaju, koji je neprekidno bio pod njenim osmehom. Oči su joj pune milosrđa, otuda i novo ime. Ali, ako imamo čoveka sa svima sokolskim osobinama, i to uvek možemo da konstatujemo pod prvim izrazima njegove duše: osobine vidljive, poznate i priznate, — to je starešina društva, brat Mih. Bijelić, učitelj u penziji. Najviše zasluga za sve aktivnosti ima on. To naglašavaju svi. 1937 godine obnavlja društvo; godinu dana docnije osvećuje sokolsko letnje vežbalište na severnoj strani banovinske bolnice i crkve, u cilju izvršenja radova Petrove petoljetnice. Na vežbalištu podiže zgradu za svačionicu i kancelariju; instalaciju i dekorativne embleme i troši svoj novac, jer veli: „Budući rad sokola potpuno zahteva to“. Time je uklonjena smetnja za razvoj i napredak sokolstva u Kladovu, koje ne zavisi samo od ljudi već i od prilika.

A na kraju, koristimo priliku da ponovimo izraze prijateljstva, koje je naš nepromenljiv osećaj prema vama, sestri i braćo iz Kladova.

Zdravo!

St. Stevanović, prof.

Zbor sokolstva župe Split

Proslava 20-godišnjice naše slobodne države 4-IX-1938

Od pokrajinskog sleta 1931 nije Split imao prilike da vidi ovoliko Sokola, da primi i pozdravi onako, kako to samo Split zna i može.

Ceo grad je okičen jugoslovenskim zastavama, a prednjači splitska opština koja je duž obale na kratke razmake postavila veliki broj zastava. Već od rana jutra na ulicama se crvene sokolske košulje. To se domaći spremaju na doček dragih gostiju, a članovi župskog stručnog odbora već određuju mesta za svrstavanje. Treba celu manifestaciju iz-

vesti i svršiti na vreme jer su unapred određeni polasci parobroda za povratak gostiju.

U 9 sati stiže i poslednji parobrod sa Sokolima. Dolazili su ovim redom: „Crikvenica“ iz Hvara sa 215 sokola, „Bakar“ iz Visa i Komiže sa 250, „Trogir“ iz Trogira i Donjih Kaštela sa 650, „Sarajevo“ iz Starigrada na Hvaru i Milne sa 550, „Jadran“ iz Pučišća, Postire, Superta i Sutivana s 416, „Plav“ iz Makarske, Omiša, Dugirata itd sa 634 i „Makarska“ sa Jelse, Boļa i Bo-

bovišća sa 235 sokola. U svemu je parobrodima stiglo 2.950 Sokola sa otoka i daljeg primorja. Parobrodi su ušli u luku sa sviranjem muzika i pesmom razdraganih ljudi.

Svi parobrodi koji su dovezli Sokole (njih sedam) bili su u gali, pa je splitska luka, inače nedeljom tako prazna, davala naročito lepu sliku, koja se retko viđa.

Dotle su dolazile s druge strane mase Sokola iz Kaštel Lukšića, Kaštel Sućurca Vranjića, Solina, Klisa, Sinja, Vrlike i Livna i to motornim čamcima i autobusima.

Zbor je imao karakter mobilizacije, kako su one sprovodane u nekim našim severnim župama, a s obzirom na veliki procenat prisutnih i s naročitim obzirom na teške prilike u kojima ovdašnje Sokolstvo deluje, negde i pod najtežim terorom, možemo ustvrditi, da je zbor u pogledu broja uspeo potpuno.

Radi malog zakašnjenja parobroda povorka je pošla malo docnije nego je to bilo predviđeno, ali je ipak cela priredba izvršena na vreme. Sa sabirališta na letnjem vežbalištu Sokolskog društva Split i sa Hajdukovog igrališta pošla je masa od nešto preko 5.000 sokolskih pripadnika. U povorci je sviralo 9 muzika, i to iz Splita, Trogira, Kaštel Starog, Kaštel Lukšića, Pučišća-Postira, Visa, Vranjica, Solina i Starigrada.

Polaganje venaca na Spomen sveticnik

Na čelu povorke iza župske zastave i 21 društvene zastave nošeno je 56 venaca od kojih je jedan župa, a ostale svaka jedinica sokolske župe položila na spomen sveticnik Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju. Povorka je od građanstva pozdravljena najsrdacnije i u lepom redu i disciplini prešla preko obale do spomen sveticnika, gde su sve muzike zajednički otvirale sokolski pozdrav, koji su prisutni pevali.

Brat dr. Tomo Mimica, član uprave župe i starešina društva Omiš održao je vanredno lep i vatren govor pun vere i odlučnosti. Veličajući uspomenu na Kralja Ujedinitelja, evocirao je momente koji su vezani na posete Njegove Splitu, i to još od vremena kad je kao srpski naslednik prestola bio najoduševljenije dočekivan, zatim posle u slobodnoj državi, a konačno na poslednjem svom putu u domovinu, kad su Ga Sokoli mrtvog izneli sa lade, gde mu se poklonio ceo Split i sva Dalmacija. Zato brat dr. Mimica opravdano i najodlučnije upućuje poruku neprijateljima naše slobode i jedinstva, neka znadu, da se ova divna tvorevina, naša slobodna država, neće ni poljuljati nego samo preko naših leševa. Položeni su vencu i otvirana himna.

Manifestacioni zbor na Narodnom trgu

U 11 sati i 40 minuta počela je sokolska masa da dolazi na Narodni trg, gde je održano zborovanje. Narodni trg po svojoj kvadraturi može da primi do 10.000 ljudi. Ovog dana pružao je prekrasnu sliku. Nikad, od kada postoji, ovaj trg nije bio tako prepun da nije mogao da primi sve one koji su želeli da tamo budu. A evo to se dogodilo na dan sokolskog zbora. Sve kategorije od ženske dece pa do članova u civilu pristižu na trg pevajući i kličući. Mešaju se poklici sa pesmom i muzikama, raspoloženje kraj svega oduševljenja i rasnog temperamenta najsvečanije.

Govor brata dr. Mirka Bučića

Sa balkona Ljubljanske kreditne banke prvi je govorio starešina Sokolske župe brat dr. Mirko Bučić, ministar fizičkog vaspitanja naroda. Njegov govor je donela sva dnevna štampa, pa ovde iznosimo samo glavne misli:

Prva misao sa proslave 20-godišnjice velike pobe neka bude upućena onima koji oličavaju najslavnije dane naše prošlosti i naše kulturne budućnosti.

Još početkom ovog veka počeli smo se spremati za veliko delo. Kroz sve naše krajeve osetio se opet osvežen duh Vožda i Junaci pod vođstvom njegovog Unuka i Praunuka krvlju su ispisali stranicu naše najslavnije prošlosti, koja se završava sa 1918 godinom, stranicu zapeča-

čenu činom državnog ujedinjenja, stvaranju u jedinstvenom zanosu celog jugoslovenskog naroda. Slavne zastave pod kojima su vođene junačke borbe i pod kojima su ginuli jugoslovenski vitezovi, zastave naše časne prošlosti bile su blagom rukom sahranjene u svetište. I danas, pod novim zastavama ujedinjene jugoslovenske domovine slavimo 20-godišnjicu oslobođenja i ujedinjenja gledajući sa verom u budućnost. Prošlost i budućnost su dva prstena koji se preko nas sastavljaju i od njih se ne rastajemo. Naša je budućnost ako u srcu sačuvamo neugašeni plamen ljubavi za sve ono što je veliko u našoj prošlosti. U sokolima je ta ljubav žarka i večna, ta ljubav za jugoslovensku celinu i veru u njenu budućnost neka udu u svaku kolibu, u svaku palatu. Sa verom u budućnost treba uzdignuti duh i smelo poći putem kojim nas sama priroda vodi.

Spominjući sokolsku Petrovu petoljetku starešina Dr. Bučić s pravom uzvikuje da su teškoće našeg naroda pobeđene pre 20 godina, a ono što život još traži biće rešeno razborom i zdravim snagama našeg naroda.

Ceo govor brata starešine župe bio je prekidan odobravanjima i poklicima a svršetak govora je dočekan pravim orkanom oduševljenja i manifestacija.

Gradenje sokolskih domova

Osveštenje temelja sokolskog doma „Petar Mrkonjić“

Povodom proslave rođendana Njegovog Veličanstva Kralja Petra II obavljena je u Bos. Gradiški retka svečanost, koja će u analima sokolskog rada toga društva zauzeti jedno od prvih mesta.

Nakon dugogodišnjeg spremanja i intenzivnog rada uspeo je društvu da započne gradnju Sokolskog doma, koga je posvetilo trajnoj uspomeni Kralja Oslobodioca.

Društvo je sa celokupnim članstvom, naraštajem i decom prisustvovalo blagodarenju u svim bogomoljama, zatim se pristupilo u 12 časova svečanom činu posvete temelja budućem hramu sokolskog rada i žarištu na kome će se ogrejavati plemenita srca nacionalno svesne omladine.

Po obavljenom verskom obredu, koji su izvršili predstavnici pravoslavne i islamske veroispovesti — pozdravio je starešina društva brat Luka Bralić gospodina Dušana Subotića, protijereja i narodnog poslanika sreza Bos. Gradiškog kao zamenika kuma gosp. Bogoljuba Kujundžića, Ministra šuma i rudnika, zatim gosp. Miloša Tomaševića, sreskog načelnika, kao zamenika pomoćnika bana Vrbanske banovine gosp. Pere Cvetkovića, braću delegate Sokolske župe Banja Luka, predstavnike svih kulturnih i humanih društava te svu braću i sestre kao i građanstvo, koje je bilo u velikom broju sakupljeno — održavši tom prilikom vrlo lep patriotski govor, koji je bio prožet sokolskim duhom.

Ujedno je pročitao telegrame, koje je društvo odaslalo preko Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije Njegovom Veličanstvu Kralju Petru II, kumu gospodinu Bogoljubu Kujundžiću, Ministru šuma i rudnika i Savezu SKJ. Iza toga je dao reč gospodinu Dušanu Subotiću zameniku kuma, koji se u toplom i iscrpnom govoru osvrnuo na rad društva evocirajući pri tome patriotski rad prošlih generacija — sa željom, da ovaj dom posluži namenjenoj svrsi na dobro Kralja i Otadžbine.

Burno pozdravljen od prisutnih završio je svoj govor poklikom Nj. V. Kralju Petru II. U svom govoru upoznao je prisutne sa darom koga društvu za podizanje doma dariva kum — a koji se sastoji iz gotovine od 5.000.— Dinara i krovne konstrukcije za sokolski dom.

Ispred sokolske župe govorio je brat Zlatko Puvčić iznevši istorijatu i razvoj društva, napose u doba teških borbi protiv tuđina, te je zaželeo da društvo nastavi rad onim elanom kojim je vođen nekada po starim isprobanim sokolskim radnicima.

Podpredsednik splitske opštine g. Ivan Vrdoljak pozdravio je Sokole u ime grada Splita. Vrlo lepim rečima spominje kako je Split svoje sokolsko društvo još od njegovog osnutka 1893 naročito voleo i kako mu je davao punu podršku i pomoć. S druge strane g. Vrdoljak odaje priznanje mesnom Sokolskom društvu na uspešnom radu na podizanju nacionalne svesti Splita koja je od uvek bila visoka.

Na koncu starešina sokolskog društva Split brat Bone Kalebić pozdravlja zbor kao domaćina toplom dobrodošlicom. Iznosi u krupnim crtama osnovne misli našeg pokreta. Govori o žrtvama palim za slobodu Jugoslavije, među koje i sokolsko društvo Split daje svoj prilog. U tom momentu polaže se lovorov venac na spomen-ploču izginulim za slobodu, a brat starešina poziva na odavanje pošte jednim minutom ćutanja. I cela ona ustalasala masa veličanstvenim mukom i tišinom odade priznanje svojim najboljima.

Uz zvuke glazbe zapevaše na koncu svi prisutni sokolsku himnu, našto je bio odlazak na letnje vežbalište gde je bio i razlaz.

Zbor Sokolstva župe Split uspeo je u svakom pogledu potpuno.

Ceda

Brat Dr. Đuka Kecman pročitao je povelju koja je uz blagoslov kumovog zamenika uzidana u temelje doma.

Potrebno je istaknuti bratsku uslugu pevačkog društva „Branko“ iz Bos. Gradiške, koje je svojim sudelovanjem društvu pružilo bratsku pomoć.

U nastavku svečanosti održana je posle podne u 15 časova svečana sednica uz prisustvovanje svih sokolskih pripadnika.

Uveče je društvo učestvovalo sa svima svojim pripadnicima u manifestacionoj povorci — a u 21 čas priređena je svečana akademija u prostorijama „Hotela Srbije“. Na akademiji su izvedene slikovite i ritmičke vežbe pojedinih kategorija uz pesmu i muziku. — Sve je uspeo na potpuno zadovoljstvo posetioca i priređivača.

Osveštenje sokolskog doma društva Gračac — župe Sušak—Rijeka

Sokolsko društvo Gračac imalo je 11 septembra retku slavu. Toga je dana naime osvetilo društvo svoj dom, koji je ujedno i prvi sokolski dom u kršnoj i junačkoj Lici. Svečanom činu osvećenja prisustvovala je brat župski načelnik Boras i župski prosvetar. Dom se nalazi skoro u sredini Gračaca i vrlo je higijenski i moderno uređen. Napravljen je najviše agilnim požrtvovanjem i materijalnom pomoću samih članova. Zemljište za dom darovao je društvu g. Munišaba stari nacionalni radnik u Gračacu. Dom se je počeo graditi još 1934 god., a posvećen je Velikom Kralju Petru I Oslobodiocu. Prvu pomoć za gradnju doma dao je br. Dr. Ivo Perović ban savske banovine i sadašnji Kraljevski Namesnik u iznosu od 30.000 Din. a prošle godine gosp. Ministar Letica 50.000 dinara. U domu biće mesta za sva nacionalna i humana društva u Gračacu. Plemenitim darovateljima društvu se i ovim putem bratski zahvaljuje.

Osvećenju doma prisustvovalo je i članstvo 16 četa iz Like, a izvršilo se je dan ranije i natecanje za prelazni lovor venac Blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra Ujedinitelja. Venac je pripao sokolskoj četi Vrebac, a dosada držala ga je uzastopce 3 godine sok. četa Ostrvica. Osvećenje samog doma uveličalo je prisustvo od više stotina Sokolskih pripadnika kao i sokolske glazbe društva Gospić. Neka bi novi sok. dom u Gračacu bio žarište sokolskog rada i nacionalne misli i neka se u njemu vaspitavaju generacije u duhu predaka. Prigodom osvećenja bilo je više prigodnih govora, koje su prisutni pažljivo i sa punim odobravanjem saslušali.

Osvećenje kamena temeljca Sokolskog doma

Na rođendan Njegov. Vel. Kralja Petra II., starešine S.S.K.J. sokolsko društvo u Kačaniku osvetilo je kamen temeljac svog Sokolskog doma. Sokolski dom nosiće ime „Sokolski dom Kralja Petra II“ kao znak vernosti kačaničkih Sokola svom Starešini. —

Osvećenje doma izvršio je kačanički prota Pera Jovanović nakon svečane službe Božje, koju je otслужи u čast Kraljevog rođendana. Starešina društva inž. Anžlovar pozdravio je na gradilištu kratkim govorom prisutne gg. izaslanike bana vardarske banovine, komandanta 5. armijske oblasti, narodnog poslanika Zejneta sreza kačaničkog, načelnika sreza g. Antonovića, predsednika triju općina i druge goste i prijatelje koji su se sabrali zajedno sa kačaničkim Sokolima u broju od oko 400 lica. — Nakon pozdrava pročitana je povelja, koju je starešina društva zatvorio u jaku gvozdenu kutiju te spustio u kamen temeljac. Osvećenje je završeno molitvom i blagoslovom te simboličnim udarcima čekića na kamen temeljac po starešini društva, proti kačaničkom i svim prisutnim odličnicima. — Za vreme svečanog čina pevale su Sokolski pozdrav, himnu i Hej Sloveni članice pomognute od nekoliko članova i od naraštaja društva Kačanik, što je veoma mnogo doprinelo svečanom raspoloženju sviju prisutnih. Na kraju svečanosti, kačanički je prota Pera Jovanović održao zanosan govor, prožet ljubavlju sokolskog bratstva. U svom je govoru naglasio, da Sokolski dom, koji nosi ponosno ime Kralja Petra II. nije dom borbe i netrpeljivosti protiv drugog, već je dom sviju onih koji žele dobro Kralju, narodu i državi. Bez razlike vere, stajanja i mišljenja svi mi trebamo da zadojeni bratskom ljubavi, poradimo na tome, da se taj Sokolski dom što pre dovrši i da u njemu zatim radimo na stvaranju pozitivnih vrednosti za naš narod. Sokolski je dom dom bratstva, dom prave ljubavi, saradnje, dom sviju onih koji vole sve dobro i plemenito. U to ime kliče blagoslov Božji na taj dom sa najboljim željama za napredak svih onih, koji se budu u njemu odgajali.

Nakon čitanja pozdravnih brzozava Nj. Vel. Kralju i upravi sokolskog Saveza učesnici ove lepe svečanosti razišli su se, dok je uprava opštine kačaničke sa predsednikom Imerom na čelu priredila zvanicama ugodnu i prijatnu zakusku, gde su se svi prisutni još bolje upoznali.

Sokolski dom u Kačaniku leži u samoj sredini grada Kačanika. U domu predviđena je vežbaona (8×12) sa pozornicom, (6×8) svačioničama i tuševima (6×12). Pokrivena površina je oko 250 m² od čega na vežbaonu otpada oko 90 m². Sokolsko društvo naravno računala na potporu svih prijatelja kao i odgovornih faktora da dom što pre izgradi. Rodoljubivi su članovi darovali jedan deo materijala i gotovine, a bez sumnje će ovaj odvažan pothvat naći razumevanja kod merodavnih, da se zgrada što pre stavi pod krov.

Sokolsko društvo Kačanik ima dve sokolske čete i to jednu u Elezu. Članovi ove čete su redom naseljenici seljaci iz Hercegovine. Druga je četa u industrijskom naselju General Jančević, gde ima svoju tvornicu cementa preduzeće „Lepenac“ a. d. za cementnu industriju. Potonja se četa sastoji većinom od nameštenika tvornice i ima dosta dobre uslove za rad, tako da će uz pomoć vernih saradnika moći da kroz par godina formira Sokolsko društvo.

Članovima sokolskog društva Kačanik treba čestitati na lepom uspehu i na odvažnosti, te brzini odluke, koja je svakako za pohvalu. Samo tako: „Napred, napred ni koraka nazad!“ kako nam je rekao neumrli Tirš, pa ne može postojati nimalo sumnje, da će se san svih Kačaničkih Sokola ostvariti i da će do godine raditi pod vlastitim krovom. U to ime: Z D R A V O!

Ing. V. M. A.

Gradnja Sokolskega doma v Gornji Radgoni zasigurana

Za zgradbo društvenega doma na meji so darovali: po 100 Din. Tušak Josip, trgovec Sv. Anton v Slov. goricah in Ciuha Josip, ing. v Ljubljani, 200 Din. Hranilnica in posojilnica v Radencih, po 50 Din. Sokolsko društvo Biograd na moru, Sokolska četa Mala Nedelja, Senčar Slavko, trgovec Mala Nedelja, Sokolsko društvo Slov. Bistrice, Kovič Ivo in Berta, učitelja v Poljčanah, Tvrđka Jos, Weren Celje Senica Joško, brivec Sv. Lenart v Slov. goricah, 40 Din. Dominkuš Maks in Bajzek Vend. učitelja Ljutomer, po 25 Din. Sokolsko društvo Laško, po 20 Din. Sokolsko društvo Čakovec in Čeh Ivan, šolski upravitelj Mala Nedelja, ter po 10 Din. Golob Edi, Mala Nedelja, Zdravec Ferdo Mala Nedelja, Sokolsko društvo Sv. Lovrenc na Dolenjskem, na Motniku, Turk Fortunat učitelj v Ormožu, neimenovani 30 Din.

Sokolska župa v Mariboru je doslej vrnila odobrene načrte ter je vsak čas pričakovati, da jih vrne odobrene tudi Savez, kamor so predloženi. Ker se bo takoj po vrnitvi odobrenih načrtov pričelo z gradbo društvene dvorane in telovadnice, je gradbeni odsek pokrenil naravno akcijo tudi med tržani in ostalim Sokolstvu naklonjenim občinstvom v trgu Gornja Radgona. Tozadevni odziv med obmejnimi prebivalstvom našega trga je doslej tako zadovoljiv, da je gradnja dvorane s telovadnico že to leto zasigurana. Doslej so darovali: 6.000 Din. Požun Hinko, notar, 2.000 Din. in razven tega bezobrestno posojilo po 10.000 Dr. Boezio Lenart, advokat, bezobrestno posojilo 10.000 Din. Maverič Karol šolski upravitelj v pok, nadalje darove 2.000 Din. neimenovani, 1.500 Din. Občinska hranilnica Gor. Radgona, po 300 Din. Dr. Lotrič Lenart, advokat, in Fidler Alojz, trgovac, po 200 Din. Korošec Ana, trgovka, Halbarth Karl, trgovec, Sušec Jančko, tiskarnar, Klemenčič Anton, gostilničar, dr. Čremošnik Vinko, zdravnik, 150 Din. Kozar Ivan, mehaniker, po 100 Din. Čeh Antonija, lastnica ciljarne, Rozmanič Peter in Ivanka, gostilničarja, Zamuda Kristina, hišna posestnica, Oman Nežika, vdova godbenika, Žilavec Gabrijel, hišni posestnik,

Canjkar Feliks, trgovec, Skremka Fric, mehaniker, Potočnik Valter, odv. koncipijent, Dr. Rožič Rudolf, zdravnik, Miklavčič Lovro, carinski upravnik, Kurnik Marica, priv. uradnica, Trđina Andrej, priv. uradnik, Puhlin Ivan, pekovski mojster, Talanyi Franc, gostilničar, Horvat Leopoldina, hišna posestnica, Pignar Marija, poštna uradnica, Križanec Miško, dimnikar, Berlan August, gostilničar, 70 Din. Perkič Franc, davčni upravnik, po 60 Din. Kriše Lojzka, poštna uradnica, Lančič Ivan, kleparski mojster, Bračko Ludvik, gostilničar, po 50 Din. Korošec Otilija, trgovka, Jančar Franc, krojač, Ivančan Josip, carinik, Ajlec Jakob, kovač, Hafnerič Ivan, trgovec, Ferš Josip, obratovodja, Fabijan Anton, upok. inšpektor fin. kon., Zemljak Alojz, občinski uradnik, Motoh Franc, brivec, Belak Anton, hišn. Brumec Franjo, poštni upravnik, Štruci Ivan, pregled. fin. kontr., Zdravec Mihael, podpregl. fin. kontr., Dr. Ravnikar Jelko, notarski namestnik, 40 Din. Pahor Karol, davčni uradnik, 30 Din. Bincl Josip, davčni poduradnik, 25 Din. Veber Minka, notarska uradnica, po 20 Din. Pristave Franc, davčni izvršivalec, Leskovar Ivan, podpregl. fin. kontr., neimenovani, Plavčak Anton, tehnik, Epeferachmid Karol, lekarnar, Mir Matej, trg. po 10 Din Poljanko Franc, trg. poslovodja, Šafrič Anton, trgovec; nadalje so darovali v naturi stavbeni les v vrednosti 1000 Din. Alojz tvrđka in Josip Neudauer, 50 kg. žičnikov Franc Korošec ml., trgovec, cementne cevi v vrednosti 150 Din. Koler Rudolf, hotelier, po 1000 kg. apna Korošec Franc starejši, trgovec in Hrastelj Joža, trgovec, vino v vrednosti 1.000 din. Jurša Alojzij, gostioničar, kleparski materijal in delo v vrednosti 250 Din. Sterniša Franc, klepar, mizarsko delo v vrednosti 200 Din. Hojs Karol, mizar, 50 delovnih dni Strah Franjo, trgovec, kleparska dela v vrednosti 100 Din. Mulec Matija, klepar vožnje v vrednosti 600 Din. Korošec Franc, starejši, trgovec, avtovožnje v vrednosti 100 Din. Stanek Jakob, lastnik autotakse, razna dela v vrednosti 200 Din. Pukšič Franc, autoličar, vsi v Gornji Radgoni.

Sokolske škole i tečajevi

Župski prednjački tečaj za članice u Belom Manastiru

Sokolska župa Osijek priredila je od 21 VIII do 30 VIII u Belom Manastiru 10 dnevni početnički župski prednjački tečaj za članice. Tečaj je vodila savezna prednjakinja sestra Štifter. Ukupno je održano 98 sati, od kojih je sestra Štifter održala 86, sestra Kovaljska 3, brat dr. Meleš 3 i brat Slijepčević 6 sati.

Tečaj je održan u Sokolskom domu belomanastirskog sok. društva i bio je na internatskoj osnovi, te su tečajke imale u domu prenočište, a prehranu u obližnjoj restoraciji. Tečajke je bilo 18 i to iz ovih sok. jedinica: Donji Miholjac 3, Valpovo 2, Slav. Brod 2, Županja 2, Kneževu 2, Bos. Brod 2, Vinkovci 2, Osijek-Matica 1, Beliše 1 i Beli Manastir 1. Obzirom na prilično loše stanje vodstva ženskih kategorija na području ove župe, ovaj odaziv, naročito po broju sok. jedinica, nije zadovoljio, tim više što su uslovi za pohtavanje tečaja bili najpovoljniji, pošto je sve troškove snosila župa.

Na tečaju je najveća pažnja obraćena praktičnome radu. Praktično su savladani mnogi potpuni vežbački satovi, na kojima su tečajke imale samostalno voditi vežbačke vrste i sa njima obraditi zadato gradivo. Tečajke su naučile svu sokolsku telovežbenu terminologiju, pa će se prema tome moći u svojim sokolskim jedinicama kod vodstva ženskih odeljenja služiti sa već obrade-nim vežbačkim satovima, kojih je do sada u časopisu „Soko“ izašao lep broj, a i u ostalim stručnim knjigama i priručnicima.

Na tečaju je vladala primerna disciplina, a tečajke su svojom marljivošću same mnogo olakšale rad svojim nastavnici. Pred završetkom bile su ispitane i ocenjene.

Sam završetak obavljen je sa malom sokolskom veselicom. Pre toga podeljena su tečajkama uverenja. Nastavnici su se oprostili sa tečajkama kratkim na-

govorima. Ispred ženskog načelnništva župe pozdravila je tečajke zamenica načelnništva župe, sestra Maca Sila, a ispred belomanastirskog društva, društveni starešina, brat Janković. Na rastanku su se mnoge tečajke sa suzama oprostile od vodnice tečaja, sestre Štifter. — B. S.

Župski prednjački tečaj za članice u Belom Manastiru od 21 do 30-VIII-1938

Prednjački tečaj Sokolskog društva Tuzla

Sokolsko društvo Tuzla održalo je 15-dnevni večernji prednjački tečaj. Tečaj je pohađalo 8 članova i 2 članice Sokolskog društva Tuzla. Na tečaju su predavala braća: Kuzman Milević, Jovan Đurić i Manojlo Vlatković. Tečaj je vodio načelnik društva brat Vlatković.

Po završenom tečaju održani su ispitni pred komisijom kojoj je predsedavao brat Osman Tufekčić, načelnik župe, te su tom prilikom položili ispite braća: Vojislav Božić, Enver Zaimović, Franjo Gričar, Salim Ibrašimović i sestra Zora Marković.

Naknadni izveštaji o proslavi Kraljevog rođendana

Rođendan Nj. Vel. Kralja u Malinskoj je svečano proslavljen

Već uoči rođendana mesto je imalo svečani izgled. Domovi su bili okićeni — vijale su se državne zastave. Uveče oko 20 h formirala se je velika povorka Sokola i ostalih rodoljubivih meštana pred lepo rasvetljenim sok. domom. Bacanjem dinamita dat je znak za polazak povorke — bakljade — koja je sa bakljama prošla kroz mesto manifestirajući svoju privrženost Kralju i Jugoslaviji. Na povišenim mestima gureli su kresovi, obala morskog u dužini od 1 km. bila je sva iluminirana. Domovi su bili svi rasvetljeni. Za vreme ophoda bacalo se je rakete i bombe. Kad su manifestanti došli pred hotel Slavija — gde je bila izložena i lepo dekorisana i rasvetljena slika Nj. Vel. Kralja — povorka je stala — tu je održan lepi patriotski govor i zapevana je državna himna. Iza toga je povorka pošla natrag u sok. dom gde je održana svečana akademija. Drugoga dana bilo je blagodarjenje u mesnoj crkvi i svečana sednica u sok. domu.

Tako su naši vredni i nacionalni Malinšćani sa svojim mezimčetom sok. društvom dostojno proslavili rođendan svog ljubljenog Vladara. — F. K.

Sokolsko društvo Vrhnik

Uoči rođendana našeg mladog Kralja sakupili se Sokoli u sokolani i u povorci krenuli oko mjesta, koje je bilo lijepo iluminirano. Pjevajući nacionalne pjesme, kličući Kralju i Jugoslaviji uz prekrasan vatromet stigla je povorka na trg, gdje se ponajprije otpjevala državna himna, a onda je profesor donjerko Gršković održao lijep govor.

Sljedećeg dana 6 septembra prisustvovali su Sokoli Blagodarjenju u crkvi, a zatim se u sokolani pročitala poslanica bratskog Saveza. Na večer je priređena akademija sa obilnim programom. Predavanje je održala sestra Sonja Jerković, a onda su izvedene vježbe muške i ženske djece te članova. Sve su vježbe izvedene skladno i lijepo.

Šesti septembar u Mostaru

Sokolska župa Mostar, sa sokolskim društvom u mestu, proslavila je na naj-svečaniji način rođendan našeg mladog Kralja.

Danas blistaju visoki oltari Naše svijetle pobjede i moći. I prozeti prazničkom slavom šesnaestog rođendana Kralja Petra Drugog, Kralja naše krvi i jezika, čime se mnogi drugi narodi ne mogu podičiti, mi se molimo škrušeno:

— Oče naš koji si i na nebu i na zemlji, daj nam svetlosti srca i uma više nego hleba nasušnog. Izbavi nas iz teškog iskušenja i gloženja u koje smo zapali, učini da našom zemljom zavlada sloga, ljubav i bratstvo, i o-slobodi nas naših grešaka, jer smo svi grešna djeca jedne majke, majke Jugoslavije. Živjela uzdanica naša Kralj Petar Drugi!

Živjela Jugoslavija!
Živjelo narodno jedinstvo!
Govor brata Radulovića je saslušan sa velikom pažnjom i poklicima Kralju i Narodu.

Proslava rođendana Nj. Vel. Kralja Petra II u Mandelosu

Sokolska četa u saradnji sa osnovnom školom i svima ostalim kulturno-humanim ustanovama proslavila je na vrlo svečan način rođendan Svoga Uzvišenog Starešine, Njegovog Veličanstva Kralja Petra II. — Proslava je u svakom pogledu uspjela — naročito bakljada uoči rođendana, koja je bila novina za selo. Odziv gradanstva kako na bakljadi tako isto na blagodarjenju i svečanosti sokolskoj akademiji bio je preko očekivanja, čime je dokazano da je narod svestan svih svojih dužnosti prema svome uzvišenom, mladom i voljenom Kralju. Da bi svečanost imala što svečaniji karakter priređen je zajednički ručak za 50—60 osoba, posle kojeg je nastalo narodno veselje, koje se proteglo do kasno u noć, a kome je prisustvovalo bez malo gotovo celo selo, bez obzira na godine starosti.

Proslava dana rođenja Nj. Vel. Kralja u Ormožu

Kakor prejšnja, tako je tudi letošnje leto Sokolsko društvo Ormož na dostojen in svečan način proslavilo rođstni dan našega ljubljenege mladega kralja Petra II. Ta proslava je bila letos še značajnija, saj se je vršila v jubilejni 20 letnici jugoslovenskega ujedinenja.

Slovesne službe božje v tukajšnji mestni cerkvi se je v lepem številu udeležilo članstvo v slavnostnih krogih, kakor tudi v civilu z znaki.

Po končanem cerkvenem opravilu se je vršila svečana sokolska proslava v telovadnici meščanske šole. Na ukusno okrašenem odru je bila slika Nj. Vel. kralja Petra II. med samim cvetjem, zelenjem in državno trobojko. Prireditvi so prisostvovali pripadniki Sokolskega društva v izredno velikem številu. S svojo navzočnostjo so to proslavo počastili vsi predstojniki vseh tukajšnjih državnih uradov. V osobito čast si pa šteje društvo, dasta to prireditvev posetila predstavnik naše hrabre jugoslovenske vojske gg. pukovnika Kosta Stojanović in Nemeček.

Po izvršenem pozdravu zastavi je sokolski moški pevski zbor zapel pesem „Hej trubaču“, nakar je starosta br. Rakuša Ivan v lepih besedah izpregovoril pozdravni govor današnjemu slavljencu. Ob koncu govora je prečital udanostno brzojavko, ki je bila potom Saveza SKJ poslana našem Vrhovnemu kraljevskemu Starosti. Zatem je program izveden. — Društvo je prvo točko, ki si jo je zadalo v okvirju SPP, že izvršilo, ko je lansko leto ob svoji 25 letnici razvilo svoj društveni prapor. Nadalje je omenil, da sledi klicu SPP sokolski naraščaj, kateri je pričel sam od sebe z zbiranjem sredstev, odnosno z štedenjem, da bo že letos ob priliki proslave 20 letnice obstoja Jugoslavije, na dan 1. decembra razvil svoj naraščajski prapor.

S tem je bila zaključena sokolska proslava. Še se je poklonil sokolski prapor sliki Največjega Sokola, navzoče občinstvo pa se je pričelo razhajati z zavestjo, da je na tako dostojen način proslavilo današnji praznik.

Pjevaj i krotko Bogu blagodari!
Gdje juče bjehu tamnice i noći

Proslava dana rođenja Nj. Vel. Kralja Petra II u Hrastniku

5. t. m. je naše društvo priredilo v proslavu rojstnega dne Nj. Vel. Kralja slavnostno akademijo ob zadovoljivi udeležbi občinstva.

Slavnost se je pričela z dvigom državne zastave, kateremu so prisostvovali vsi telovadeči oddelki, ki so vkorakali v dvorano. Nato je brat prosvetar v lepem govoru orisal pomen tega slavlja. Govor je navzoče občinstvo sprejelo z ovacijami Kralju in Jugoslaviji.

Sledile so telovadne točke, pestro razporejene. Člani in naraščajci so nastopili z orodno telovadbo na drogu, bradlji, krogih in konju. Priznati moramo, da so zelo napredovali. Videli smo lepo izvedene vaje, ki jih je občinstvo nagradilo z obilnim ploskanjem. Moška deca sta izvedla svoje proste vaje strumno in skladno. Vaje ženske dece, kostimirane v modro-belo-rdeče z obroči so bile izvedene nadsve popolno ter burno nagrajene. Članice-naraščajke in naraščajci pa so se odlikovali z skladbo „Soči“ ter vajami s svetlečimi kiji. Prav vsem je navdušeno občinstvo vneto ploskalo.

Po ponovnem ukorakanju vseh telovadečih oddelkov se je izkazala čast državni zastavi, nakar so vsi oddelki in zbrano občinstvo gromko zapeli pesem sokolskih legij.

Na sam rojstni dan 6. septembra je društvo v dvorani Sok. doma izvršilo ob častnu udeležbu vseh pripadnikov od Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije predpisani program. Tekači društva pa so poslanico Njegov. Vel. Kralju po določenem rasporedu prejeli in odnesli sosednjemu društvu.

Iz Sokolske župe „Sušak-Rijeka“.

Nastojanjem Sokolskog društva — matice „Sušak-Rijeka“, sagrađen je na planini Platku lep i skromni Sokolski dom u svrhu gajenja lepog zimskog sporta, a leti za letno vežbalište osobito našeg naraštaja, kojima će on služiti vrlo dobro i za oporavišće za letnjih dana.

Ovih velikih školskih praznika organizirao je tehnički odbor bratske Sokolske župe „Sušak-Rijeka“ 15-dnevni naraštajski prednjački tečaj u razdoblju od 5 do 20 avgusta, koji je vodio savezni prednjak brat Ban i župski putujući prednjak brat Orel. Samom tečaju je pridružilo 15 naraštajaca iz društava: Sušak-Rijeka, Zamet, Draga i Senj.

Poželjno bi bilo, da se ove zime, a i sledećih leta prijavi više tečajnika sa teritorija bratske župe, pa će se moći provesti i samo logorovanje uz ostalo sistematsko vežbanje, čime bi se još više i jače mogao podići u našim naraštajcima onaj pravi sokolski duh i druželjublje.

Okružno lakoatletsko takmičenje u Belom Manastiru

Dne 31 jula o. m. održano je u B. Manastiru okružno lakoatletsko takmičenje. Takmičenju je pristupilo 15 članova i 11 naraštajaca, i to iz ovih sokolskih jedinica: B. Manastir, (14), Br. Vrh.Šećerana, (5), Jagodnjak (4), i Kneževi Vinogradi (2). Osim ovih takmičara učestvovali su kao gosti 10 braće iz Sokolskog društva Osijek Matica, koji su se takmičili izvan konkurencije.

Popodne od 2—3 sata održav je br. Jan-ković, član SOŽ iz Osijeka, predavanje o lakoj atletici, a samo takmičenje započelo je u 3 sata i trajalo je do 6 sati. Kao pojedinač na takmičenju je od članova postigao prvo mesto sa osvojena dva prva mesta br. Vasko Kovačević iz Branjinog Vrha, a od naraštajaca br. Eugen Abraham iz Belog Manastira sa osvojenih pet prvih mesta. Od sokolskih jedinica prvo mesto osvojilo je društvo B. Manastir sa osvojenih 6 prvih mesta a drugo mesto dr. Branjin Vrh.Šećerana sa osvojenih 5 prvih mesta.

Ovo je do sada četvrto okružno lakoatletsko takmičenje, koje je u ovom okružju održano. Rezultati, postignuti na ovogodišnjem takmičenju, pokazali su vidan napredak prema ranijim godinama. — B. S.

Pretstavnici Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije kod g. Predsednika Kraljevske vlade

Predsednik Ministarskog saveta i ministar inostranih poslova g. Dr. Milan Stojadinović primio je u svome kabinetu 26 septembra o. g. u predsedništvu vlade pretstavnike Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije među kojima su bili: braća: Gangl, Dr. Gavrančić, Dr. Belajčić, Dr. Pihler, sestra Skalarjeva, Dr. Arsenijević, prof. Stanojević, Ivo Polić, Gavro Milošević, Čeda Milić, inž. Petrović, Vojin Perenčević, Dr. Čipčić, Smertnik, Dr. Mirko Buić i Dr. Hugo Verk, sa kojima je razgovarao o raznim pitanjima koja interesuju naše Sokolstvo.

Traži se film

Umoljavaju se sva braća i sestre našega Saveza, koja su imala prilike da vide na platnu projekciju sahrane Blaženopočivšeg Kralja Aleksandra I Ujedinitelja (Il deo) da nas izvole o tome izvestiti i to: gde su i kada ovu projekciju videli, kako bi se što lakše ušlo u trag filmu. Ovaj film je unikat, i za nas dragoceni dokumenat. — Sniman je na uzanoj 16 mm traci. Izveštaje po ovoj stvari treba slati Prosvetnom odboru Sokolskog Saveza.

Sve izvršiti na vreme

Naše bratske jedinice upućuju izveštaje o raznim proslavama, akademijama, pretstavama, javnim časovima i drugim sokolskim akcijama sa vrlo velikim zakašnjenjem.

Tako se uredništvo „Sokolskog Glasnika“ nalazi u situaciji da te izveštaje ne može da objavi usled njihove zastarelosti.

Zato molimo nadležnu braću da slične izveštaje upućuju odmah po izvršenoj sokolskoj priredbi. I naša Sokolska štampa treba da ide paralelno sa vremenom a nikako iza vremena.

Zdravo!

Prilozi za fond Đure Paunkovića

U „Fond Đure Paunkovića“, koji je osnovan u Savezu Sokola Kraljevine Jugoslavije, priložili su do sada:

1. Maks Antić, gen. direktor Jugoslovenske udružene banke, Zagreb Din. 2000.—

2. Gojko Đermanović, gen. direktor Jugoslovenske udružene banke, Beograd Din. 2000.—

3. Činovnici društva „Rosija Fonsijer“ Beograd Din. 11000.—

Poziv na saradnju

I. Kako je SPO rešio da se ove jeseni od oktobra do decembra održi jedan ciklus predavanja preko radia, koji bi bio namenjen proslavi dvadesetogodišnjice od oslobođenja i ujedinjenja, to se umoljavaju braća i sestre, koji bi želeli da spremne neko predavanje u vezi s ovom dvadesetogodišnjicom da o tome izveste Prosvetni odbor Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, kako bi se dotično predavanje moglo da uvrsti blagovremeno u raspored.

II. Osim napred pomenutog ciklusa, Savezni prosvetni odbor će i u buduće organizovati svoja redovna predavanja preko radia kao i do sada, pa se i za izradu ovih predavanja takođe pozivaju braća i sestre na saradnju i umoljavaju se, da naslove istih takođe prijave Saveznom prosvetnom odboru, kako bi se i za ova predavanja blagovremeno izradio raspored. Izbor tema ovih predavanja ostavlja se po volji samim predavačima, a mogu biti stručna (tehnička), iz sokol. ideologije, sokol. istorije, sokol. organizacije i tome slično.

Kako predavanja pod I, tako i predavanja pod II, treba da budu tako postavljena, kako bi bila pristupačna i interesantna i za nesokole i šire slojeve.

Dužina predavanja treba da bude tako podešena, kako bi se isto moglo da pročita lagano, glasno i razgovetno za 20 minuta, što praktično znači 6—7 str-

nica pisano na mašini s proredom. Stavljajući predavanja imaju prava na ime naknade efektivnih troškova oko sastavljanja, prepisa i slanja predavanja na paušalni iznos od din. 100.— (jedne stotine).—

Sokolska radio-predavanja (Beograd-Zagreb-Ljubljana)

Kao i ranijih godina, tako je i početkom ove radne godine Prosvetni odbor Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije izradio raspored radio predavanja za ovogodišnji jesenji ciklus, koji će otpočeti na dan 2 oktobra o. g.

Ovogodišnji jesenji ciklus, kao što se i iz naslova pojedinih predavanja može videti posvećen je, uglavnom, uspomeni dvadesetogodišnjice od oslobođenja i ujedinjenja našega naroda, kao i jedno predavanje u vezi s Českoslovačkim narodnim praznikom.

Skreće se pažnja braći i sestrama da večernja predavanja prenose sve tri naše domaće radio stanice na srednjim talasima i to od 19.30 do 19.50 časova, dok popodnevna predavanja prenosi samo beogradska radio stanica i to od 16.20 do 16.35 časova.

Raspored radio predavanja

Nedelja 2 oktobra 1938. Brat prof. Stanojević Miloš — Petrograd: **Istorijski razvoj jugoslovenske misli p. po-dne.**

Četvrtak 13 oktobra 1938. Brat prof. Blašković Vlado — Zagreb: **Dokumenti jednog mučeništva večernje.**

Nedelja 16 oktobra 1938. Brat Bendiš Ivanko — Zagreb: **Razviče jugoslovenske zastave na našem Jadranu po podnevno.**

Četvrtak 27 oktobra 1938. Brat prof. Jelačić Dr. Aleksije — Skoplje: **Počeci narodnog preporoda kod Čeha večernje.**

Nedelja 6 novembra 1938. Brat Bogunović Dušan — Zagreb: **Sokolska mladina neka gleda u prošlost — za rad u budućnosti po podnevno.**

Četvrtak 10 novembra 1938. Brat Pahor Drago — Celje: **Potovanje in taborenje sokolskega naraštaja večernje iz Ljubljane.**

Nedelja 20 novembra 1938. Brat prof. Deduš Vladimir — Varaždin: **Oslobođenje Međumurja po podnevno.**

Četvrtak 24 novembra 1938. Brat Tatar Marjan — Borovec: **Sokolstvo i naše narodno odbrambeno delo večernje iz Ljubljane.**

Nedelja 4 decembra 1938. Brat prof. Nikšić Josip — Karlovac: **Da se produži i dovrši veliko delo našega Ujedinjenja po podnevno.**

Četvrtak 8 decembra 1938. Brat prof. Merčun Lojze — Ljubljana; **Pomen osvobajanja za Sokolstvo večernje iz Ljubljane.**

Nedelja 18 decembra 1938. Brat Bendiš Ivanko — Zagreb: **Pobuna u Boki Kotorskoj 1918 god. po pod.**

Četvrtak 22 decembra. Brat Jovanović — Skoplje: **Udeo Jugoslovenskih dobrovoljaca u delu narodnog oslobođenja večernje.**

Isključenje iz Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

Izvršni odbor Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije na sednici svojoj od 18 juna t. g. potvrdio je presudu sokolskog društva Beograd I, od 24 septembra 1937, kojom se Ante Brozović, bivši član pomenutoga društva kažnjava isključenjem iz članstva Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, što se objavljuje prema propisu § 39 Pravilnika za disciplinski postupak.

Uprava Sokolske župe Kranj javlja vsem bratskim društvom in četam, članstvu in javnosti, da je dotrpel brat

Franc Dolenc st.

namestnik starešine

odlični sokolski borec in plemenit človekoljub.

Zvestega podanika sokolske misli smo spremili k zadnjemu počitku v torek, 27. septembra ob 17 uri.

Slava in zvest spomin dobremu bratu!

Z d r a v o !

Kranj 26 septembar 1938.